

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25,-; za ino-
zemstvo Din 40,-; neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5/I.
Telefon št. 72, ponoči tudi
št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.Inzeratni oddelek: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 493Podružnici: Maribor, Barvarška ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.Račun pri poštnem ček. zavoda: Ljubljana
št. 11.842 - Praha číslo 98.180.
Wien, Nr. 105.441.

Ljubljana, 5. aprila.

Predstavnik madžarske vlade grof Bethlen je nastopil nenadoma svoje, že toliko časa napovedovano potovanje v Rim in danes se nahaja v prestolnici fašizma. Da se namerava ta politični posest izvršiti, se je bilo razglasilo že davno, zato danes na novici ni ničesar presenetljivega. Kljub temu se bo seveda precejšen del evropske politične pozornosti koncentriral na Bethlenovo poset, osobito sedaj, ko je povsod še v svežem spominu zadnji italijansko-jugoslovenski konflikt. Zakaj ne more biti dvoma, da se bodo Bethlenovi razgovori z voditeljem in predstaviteljem fašistične Italije komentirali najbolj prav s perspektive nasprotstva in napetosti med Italijo in Jugoslavijo.

Grof Bethlen je na svojem potu že dal novinarjem nekaj izjav, v katerih je navedel poglavitne smotre svojega potovanja. Istočasno naglašal madžarsko časopisje, da se Madžarska nikakor ne smatra in ne misli smatrati za član v italijanski okroževalni politiki, naperjeni proti Jugoslaviji. Povdarja se pa, da mora Madžarska v kompleksu vprašanj, povzročajočih nasprotstva med Rimom in Beogradom, nastopiti povsem nevtralnemu, brigajoč se le za svoje lastne interese, ki zahtevajo dobre odnose na obe strani. Grof Bethlen pa je dejal novinarjem, da gre Madžarski v prvi vrsti za gospodarski izhod na Jadransko morje in da ji tem spitska luka radi neugodnih zvez zanj ne prihaja v poštev. Ako je to poročilo točno, se je Bethlenova vlada v dilemi med spitsko in reško luko že odločila za zadnjo, kar je za nas gotovo pomembno. Dalje je Bethlen napovedal, da se pripravljata prijateljska in aroitražna pogodba med Madžarsko in Italijo in kakor nam je italijanska vlada oficijelno sporočila, se je taka pogodba že podpisala. To se je tedaj zgodilo enako, kakor se je o priliki Averscovega rimskega poseta podpisala italijansko-rumunska prijateljska pogodba. To je tedaj poglavitni program Bethlenovega rimskega poseta, v kolikor se namerava odigravati pred kulisami.

Madžarski časopisi delajo prav, ako pišejo ob tej priliki v prvi vrsti o tem, ali se misli Madžarska pridružiti protijugoslovenskemu bloku, ki ga snuje Italija, ali ne. To je zares jedro problema. Seveda se stvar tako ne bo razpravljala v javnosti, saj je Bethlenovi intervjuji jasno pričajo, kako je treba oficijelno razumeti vso zvezo.

Madžari naglašajo v zadnji dobi, da vršijo realno politiko, ko so se pričeli približevati Jugoslaviji. Niso mogli vztrajati v postojanki popolne izoliranosti, kakor prva vojna leta, zato so pričeli iskati sporazuma z nami. Izpravevali smo se opreznosti, zakaj ravno z nami prvimi, ko vendar vemo, da nam Madžari v srcu, iskreno in resnično, ne morejo biti boljši prijatelji nego na primer Čehoslovakom in Rumunom. Zdi se, da je na to najpravišnji odgovor, da radi določa pot, ki se se zdi gospodi v Budimpešti vreden najvišje cene. Ali Italija je takoj postala pozorna v najvišji meri in je nasproti našemu Splitu pokazala na Reko, ki da bi bila edina prikladna za madžarsko luko. Grof Bethlen je izjavil naravnost, da se je odločil za Reko, ne za Split, in povemo po pravici, da mu to prav radi verjamemo. Saj je bila Reka še včeraj madžarska domena, kjer so visoki gospodje iz Budimpešte gospodovali po mili volji, ne da bi izpraševali za dovoljenje Rim ali Beograd, toda danes je za gospodarski dostop do Reke potrebno tudi naše dovoljenje. Zato, - morda samo zato? - so Madžari zelo uljudni na naš naslov in zato ne marajo sodelovati v italijanskem protijugoslovenskem bloku. Morda je to preostro povedano, ali bolje je, da smo odkriti in na madžarsko prijateljstvo ne zidamo več nego je dovoljeno. Madžarska nam ostane prijatelj, dokler pač ne more postati naš nasprotnik, ker mu višje sile ne bodo tega dovolile. Zato nas zanima, kak načrt bodo napravili v Rimu, kak pritisk bodo poskusili napraviti, da iztisnejo iz nas ugodne tarifne pogoje za zvezo med Reko in madžarsko morje. Prav iz treznih madžarskih izjav moremo sklepati, da v Budimpešti ne verjamejo v vsegamočnost rimske diplomacije in da spričo tega iščejo raje v Beogradu, kar bi sicer iskali v Rimu.

To spoznanje nam je najboljši kazipot za presojo rimskih razgovorov. Da se je te dni sklenila prijateljska in razsodiščna pogodba med Italijo in Madžarsko to dejstvo samo nas ni nič presenetilo, pač pa bomo pozorni na to, kaj so sklenili, kaj so se dogovorili v Rimu za kulisami. Zakaj to je najvažnejše. Z nami vred pa bodo pozorni tudi Rumuni in Čehoslovaki, ki imajo vsi na madžarski strani svojo najobčutljivejšo stran. In zato ostane ipak za situacijo v Podonavju ključ v naših odnosih z Bukarešto in Prago.

Mi ne moremo biti niti presenečeni niti užaljeni, ako sklepajo Madžari prijateljstvo z Italijani. Pozorni pa bomo, če bodo sklepali z njimi komplot zoper

Obupni napor g. Uzunovića

Pašićevcem ponuja odločilen vpliv na vlado, ti pa zahtevajo Maksimovićevo glavo. — Pavle Radić odklanja vstop v vlado in zahteva koncentrijsko vlado široke koalicije.

Beograd, 5. aprila, p. Tudi danes ni znamenovit v političnem življenju važnejših dogodkov. Splošno se je pričakovalo, da se zvečer povrne kralj Aleksander iz Topole in da takoj potem odputuje v Bukarešto zaradi poslabšanja zdravstvenega stanja kralja Ferdinanda. Po brzotvorni iz Topole pa se je kralj opoldne peljal z avtomobilom do Kruševca in se zvečer vrnil zopet v Topolo. Dosedaj še ni vesti, da bi se bil vladar odpeljal proti Beogradu.

Čeprav ni novih vidnih političnih dogodkov, se vendar v parlamentarnih krogih čuti velika nervoznost, ki se zlasti kaže v krogih okrog ministrskega predsednika. Uzunovićeve napore gredo za tem, da učvrsti položaj v radikalnih vrstah in da reši sebe in notranjega ministra Maksimovića, vse pa kaže, da v tem ne bo imel uspeha in da ne bo mogel pomiriti pašićevcev. Vsa politična situacija se vrti okrog naporov Uzunovića in Maksimovića, da obdržita svoje pozicije za vsako ceno in s komurkoli. Današnja »Reč« pravi, da ponujata Uzunović in Maksimović pašićevcem celo važne koncesije, tako na primer, da dobe v novi vladi nekaj pomembnejših resortov, ki si jih naj bi razdelili poslanci Kojić, Janjić, Radojević, Velja Popović in Ranko Trifunović. Tudi bi ministrski predsednik pristal na še nadaljnjih žrtve, samo da bi se vzdržal nad vodo in rešil svojo desno roko Maksimovića. Pašićevci neprestano naglašajo, da je padec Maksimovića neizbežen in da bo vsekakor imel za posledico tudi odstop celokupne vlade in otvoritev nove krize kabineta, ki se ji ne bo moglo izogniti in bo nastopila najbrž že

pred 19. t. m., ko se zopet sestane Narodna skupščina.

Nikola Uzunović polaga še vedno velike nade na radićevce. Pogajanja med njegovim emisarjem Mito Dimitrijevićem in vodstvom HSS pa, kakor vse kaže, dosedaj niso imela uspeha. Danes se je povrnil iz Zagreba Pavle Radić, ki je novinarjem zanimal, da bi se bila v Zagrebu vršila kaka pogajanja med radićevci in Dimitrijevićem, ki se je pripeljal v Zagreb povsem v zasebnih zadevah. Na pripombo novinarjev, da smatra Uzunovićevo okolica, da bo ministrskemu predsedniku uspelo prevoriti radićevce, da glasujejo proti obtožnici zoper Maksimovića in da se ustvari nova kombinacija s HSS, ki naj bi rešila notranjega ministra, je dejal Pavle Radić: »Predvsem naj se ve, da do česa takega sploh ne more priti. Mi ne bomo nikogar reševali. Kdor je triv, naj se zagovarja pred sodiščem. Ako pride do kombinacije, v kateri naj bi bili zastopani tudi mi, se more to zgoditi šele po razpravi o obtožbi. Radikali naj nikar ne mislijo, da smo mi največja stranka in da bi bili pripravljeni rešiti jih v danem trenutku. Za zopetni vstop v vlado imamo popolnoma nove pogoje, ki se morajo pri našem vstopu v kabinet v polni meri upoštevati. Zahtevamo namreč predvsem, da se izvede ustava in da se izenačijo zakoni in davki. Država zahteva močno vlado široke koncentracije, ki naj jo počeje iz sedanjih hudih težav.« V razgovoru z novinarji so tudi drugi radićevci zatrjevali, da ni izgleda za njihov vstop v vlado.

Najnovejši udarec našemu narodu v Italiji

Fašistična vlada je sklenila prisilno poitalijančevanje jugoslovenskih priimkov.

Rim, 5. aprila, o. Današnji ministrski svet je sprejel načrt, da se veljavnost določbe o spremenitvi družinskih imen raztegne tudi na Juljsko Krajino. Ta zakon, ki vsebuje »odredbe za spremembe v italijansko obliko vseh onih

družinskih imen, ki so Italijanskega ali latinskega izvora«, je bil dosedaj veljavni samo na Južnem Tirolskem. (S tem zakonom se bo pričelo prisilno poitalijančevanje jugoslovenskih priimkov v Italiji.)

Kralj Ferdinand že umrl?

Zdravstveno stanje rumunskega kralja brezupno. — V Bukarešti se ne bojijo državne krize. — Princ Karol na potu k očetu.

Beograd, 5. aprila p. Po vestih iz Bukarešte je zdravstveno stanje kralja Ferdinanda brezupno tako, da se vsak trenotek pričakuje katastrofe.

Rumunsko poslaništvo je zvečer objavilo naslednji bulletin, ki ga je prejelo ob 6. popoldne: Temperatura 37,5, žila 90, dihanje 22.

Nepotrjene vesti iz Bukarešte pravijo celo, da je kralj Ferdinand že umrl.

Bukarešta 5. aprila d. Po trenutnem izboljšanju bolezn kralja Ferdinanda se je je stanje zopet poslabšalo. Bolnika vedno bolj zapuščajo moči. Jugoslovenska kraljica Marija je v stalni telefonski zvezi z Beogradom.

Bukarešta, 5. aprila d. Po vsej Rumuniji

Trst in Reka — proste luke

Rim, 5. aprila, o. Na današnji seji ministrskega sveta je bil odobren zakonski načrt, s katerim se 14 italijanskih pristanišč, med njimi tudi Trst in Reka, proglasi deloma ali v celoti za proste luke in sicer za dobo 30 let, pričeni s 1. januarjem 1928.

Diplomatske zabave v Beogradu

Beograd, 5. aprila, p. Čehoslovakijski poslanik Šeba je priredil popoldne v prostorih svojega poslaništva diplomatsko zboru in uglednim Beogradanom čajanko, ki je prav dobro uspela. Jutri priredi čajanko belgijski poslanik Deloing, v četrtek pa avstrijski poslanik Hoffinger plesno zabavo.

Novi trgovinski parnik

Beograd, 5. aprila, p. Iz Glasgova je došla današnja vest, da je bil dopolnjen spuščen v morje naš novi trgovinski parnik »Nikola Pašić«, težak 8500 ton. Lastnica je Dubrovačka plovidba. V Dubrovniku pripravljajo svečan sprejem novemu parniku, ko pride v naše vodove.

Beg iz Albanije

Beograd, 5. aprila, p. Danes se je pripeljal semkaj večje število ugodnih Albancev, med njimi možje znanih imen, ki so odputovali iz domovine zaradi neznosnih razmer. Do pred kratkim so bili ti emigranti pristaši predsednika Ahmeda bega Zoga. Novinarjem so govorili o Ahmedu Zogu kot o italijanskem eksponentu, ki je prodal domovino sovražnikom.

nas in v tem slučaju seveda bomo prisiljeni na protikupe. Prav ker so Madžari zadnji čas na poti realne politike, računamo, da se bodo te možnosti ogibali in naša stvar je, da jih držimo tudi za nadalje na tej poti.

Odprava vojaške kontrole na Madžarskem

Beograd, 5. aprila, p. Vlada bo jutri objavila skupno noto, ki so jo poslali zunanji ministri Male antante meseca februarja je veleposlaniški konferenci v Parizu glede odprave vojaške kontrole na Madžarskem. Hkrati bo objavljen tudi odgovor veleposlaniške konference na to noto.

Ojačenje italijanskih mejnih straž

Sušak, 5. aprila, n. Danes se je pripeljal na Reko italijanski admiral Fioretti, poveljnik puljskega vojaškega okoliša, s poveljniki vojne luke polkovnikom Diacottijem. Ogledala sta si pristaniške in druge naprave, zlasti tornice ter pregledala kopne in pomorske sile in sploh varnost Reke. Ob jugoslovenski meji so podvojile straže fašistične milice. V vsako vas so prišle skupine po 10 do 20 milicnikov.

Prepir med radićevci v Subotici

Subotica, 5. aprila, p. V nedeljo so prišli semkaj trije radićevci narodni poslanci, in sicer Nikola Preka, Rude Bačinić in Jozip Rajković. Cilj njihovega prihoda je, da izmirijo dvoje struj v tukišnji organizaciji HSS. Spril so se v vodstvu organizacije nekdanji pristaši bunjevačko - šokaške stranke z ostalimi radićevci. Poslanci pa nimajo očitno nobenega uspeha, ker ni voljna popravi nobena stranka v nasprotstvih, ki so v glavnem osebnega značaja.

Potres v Podravju

Koprivnica, 5. aprila, n. Ob pol 4. popoldne so tu in v okolici čutili šibak potres, ki je trajal tri sekunde. Pri tem ga je spremljalo volto podzemsko bobnenje od severozapada. Potres so čutili tudi okrog Čakovca in sploh v Medimurju.

Italijansko-madžarsko prijateljstvo

Včeraj je bila podpisana prijateljska pogodba. — Podpisan je bil tudi sporazum glede madžarskega prometa v reški luki.

Rim, 5. aprila s. Ministrska predsednika Mussolini in grof Bethlen sta, kakor objavljala AGENZIA Stefani, podpisala prijateljsko, poravnalno in razsodiščno pogodbo med Italijo in Madžarsko. Podpisane so bile tudi pojedine note, v katerih obe vladi sankcionirata sklepe, na katere so se zednili obojestranski tehnični izvedenci glede olajšav, ki naj jih bo deležen madžarski promet v reški luki. Podrobna pogajanja strokovnjakov v tem vprašanju naj se čim prej nadaljujejo.

Rim, 5. aprila, o. Po podpisu pogodbe je izročil Mussolini grofu Bethlenu dva zakonika madžarskega kralja Matije Korvina, ki ju je bila morala Madžarska po določbah mirovne pogodbe izročiti Italiji leta 1919., sedaj pa je Mussolini vrnil zakonika v znak prijateljstva.

Zvečer je bil v Kapitolu banket, na katerega je bilo povabljenih kakih 70 oseb. V svojih napitnicah sta Mussolini in Bethlen naglašala prijateljske vezi, ki spajajo obe državi. Opoldne je bil Bethlen na obedu pri madžarskem poslaniku pri Vatikanu.

Rim, 5. aprila, o. Kakor poroča poluradna AGENZIA di Roma, se opira danes podpisana pogodba na naslednje osnovne temelje: Pogodba ne predstavlja nikakega novega polava v odnosih med Italijo in Madžarsko. Smatra se lahko za nekako priznanje in pravno ugotovitev dejanskega stanja v teh odnosih, ki so se posebno zadnje čase vedno bolj razvijali v pravcu pristrčnosti in sodelovanja. Pogodba je podobna in enako dalekosežna prijateljskim in arbitražnim pogodbam, ki jih je Italija sklenila z nekaterimi evropskimi državami, predvsem s Čehoslovasko, Rumunijo in Jugoslavijo. Zato

se danes podpisana pogodba samo pridržuje nikakor pa ne nasprotuje drugim državam. Nova pogodba predstavlja novo etapo v razvoju politike posameznih sporazumov, ki jo vodi Italija v Evropi na podlagi točnih definicij, stališč in problemov med njo in drugimi državami. Zato je taka politika bolj pozitivna kot ona, ki se opira samo na splošne in zato bolj površne sporazume. Končno naglašala AGENZIA di Roma, da bo ta pogodba le prispevala k razčiščenju političnega položaja v Evropi, predvsem pa v srednji Evropi.

Rim, 5. aprila, o. Danes dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je načelnik vlade Mussolini podal poročilo o notranjem položaju, o katerem je rekel, da je popolnoma zadovoljiv. Mussolini je članom vlade obširno poročal tudi o zadnjih dogodkih v mednarodni politiki s posebnim ozirom na položaj med Italijo in Jugoslavijo. Govoril je tudi o odnosih med Italijo in Madžarsko. Naglašal je, da so ti odnosaji dobili danes pečat s sklepom prijateljske pogodbe, ki ne odgovarja samo gospodarskim interesom, temveč resničnemu prijateljstvu, ki vlada med obema državama.

Budimpešta, 5. aprila s. »Esti Kurir« piše v zvezi s podpisom prijateljske in razsodiščne pogodbe med Italijo in Madžarsko, da sklep te pogodbe ni naperjen proti nobeni državi, najmanj pa proti Jugoslaviji. Madžarska vlada smatra, da je nadaljni razvoj obstoječih odkritosrčnih prijateljskih odnosov z Jugoslavijo zelo važen in da si bo madžarska zunanja politika kljub nedavnim napetostim med Italijo in Jugoslavijo prizadevala, da to prijateljsko razmerje ohrani in še bolj razširi.

Oficijelno italijansko obvestilo v Beogradu

Poslanik Bodrero je oficijelno obvestil našo vlado o pogodbi z Madžarsko ter naglasil, da ni naperjena proti nikomur!

Beograd, 5. aprila, p. Tudi danes je bilo v zunanjem ministrstvu zelo živahno. Precejšnja pozornost je zbudil poset italijanskega poslanika Bodrera in madžarskega poslanika barona Forsterja, ki sta v zvezi s podpisom prijateljske in razsodiščne pogodbe med Italijo in Madžarsko. General Bodrero je o podpisu pogodbe, ki sta ga izvršila grof Bethlen in Mussolini danes v Rimu, oficijelno obvestil našo vlado v smislu določb jugoslovensko-italijanske prijateljske pogodbe, ki predvideva tak čin. Pri

tem je Bodrero naglašal, da ta pakt ni naperjen proti nikomur, da Italija z njim dokazuje svoje mednarodno lojalnost in da so konvencije popolnoma v skladu s paktom o Društvu narodov.

V diplomatskih in političnih krogih je to oficijelno obvestilo Rima izzvalo pozornost, ker Italija ni obvestila naše vlade o svojem podpisu itranske pogodbe, čeprav je bila v to zvežana po določbah italijansko-jugoslovenske prijateljske pogodbe

Akcija inozemstva proti Kantoncem

Severne čete se upirajo prodiranju Kantoncev. — Vznemirajoča poročila iz Hankova. — Velesile zahtevajo odškodnino za žrtve v Nankingu. — Dve kantonski vladi.

Sanghaj, 5. aprila, (pa.) Pohod kantonskih čet proti severu je naletel na odpor severnih čet, ki so izvršile protinapad in zavzele mesto Kuangtien, kakih 100 milj severno Nankinga. Kantonci so poslali ojačeno na bojišče. V Nankingu je dospelo okrog 200 ranjenecov.

Peking, 5. aprila, d. Zaradi prodiranja Kantoncev proti severu, v glavnem pa zaradi naraščajočih mržnje Kitajcev proti vsem inozemcem, katere že dejansko napadajo, se je polastila vseh tujcev naravnost panika. Konzulati imajo polne roke dela s potnimi listi, ki jih zahtevajo inozemci. Zlasti velik naval je na angleški in ameriški konzulat. Zedinjene države se pripravljajo, da odpeljejo svoje državljane na Japonsko, kjer naj bi počakali, da se položaj na Kitajskem razbistri.

Peking, 5. aprila, s. Položaj v Hankovu je zelo resen. Več kot 200.000 delavcev stavka. Prišlo je do sopedov med Japonci in Kitajci, pri katerih so Kitajci opolnili japonske koncesije in zaigali eno tovarno. Čete, ki so se izkrcale z japonskih vojniš ladij, so streljale v množico in ubila mnogo Kitajcev. Japonci se pripravljajo na izpraznitev Hankova. Japonci so imeli dva mrtva in več ranjenih, sedem pa so jih odpeljali Kitajci kot talce. Mnogo skladišč je oplenjenih in zažganih.

Paris, 5. aprila, s. Zunanje ministertvo je prejelo od svojega zastopnika v Pekingju

Francija odklonila ameriško razorožitveno konferenco

Paris, 5. aprila, d. Zunanji minister je izročil ameriškemu veleposlaniku odgovor vlade na povabilo predsednika Coolidgea h konferenci glede razoroževanja na morju. Vlada odklanja v tej noti svojo udeležbo, češ da noče oslabiliti avtoritete Društva narodov, ki se že bavi z razoroževanjem, posebno sedaj, ko se je otvorila pripravljajalna konferenca za to vprašanje. Tej konferenci v Zenevi je predložila Francija načrt, ki se opira na splošno razorožitev. Iz teh razlogov se Francija nikakor ne more udeležiti predlagane konference, tudi ne kot opazovalka.

Zeneva, 5. aprila, s. Pripravljajni odbor razorožitvene konference je imel danes sejo, na kateri je francoski delegat Paul Boncour v daljšem govoru utemeljeval predlog, naj se določi skupna tonaža vojnega brodograja poednih držav, nikakor pa razdelitev tonaže na pojedine vrste ladij.

Egipt se brani priseljencev in omejuje mnogoženstvo

London, 5. aprila. Egiptska vlada pripravila nov priseljeniški zakon, s katerim se omejuje naseljevanje inozemcev. Zbornici je predložila vlada načrt zakona, po katerem smejo imeti muslimani le ob zelo povoljnih premoženjskih razmerah več žen.

Velika nesreča

Paris, 5. aprila, s. Kakor poročajo iz St. Etienne, se je dogodila na reki Loire velika nezgoda. Čoln, na katerem se je peljalo 12 oseb, se je prevrnil. Vseh 12 oseb je vtonilo.

Nesreča na morju

Paris, 5. aprila, s. Z bretonske obale poročajo o hudih viharjih. Trijamborico »Pa-teur« je vrgel vihar pri Cherbourgu ob skalo, tako da se je razbila. Posadka je utonila. Tri trupla je morje že vrglo na suho. Tudi dve drugi ladji se nahajata v stiski.

Namesto kruha — kamen državnim uslužbencem

Brezobrestna posojila državnim uslužbencem za slučaj bolezni in smrti odpravljena. — Kdor se ponesreči v državni službi, se mu odšteje 10 službenih let od pokojnine.

Namesto da bi klerikalno-radikalna koalicija izplačala državnim uradnikom in uslužbencem dolžne razlike med stari in novimi plačili, je zakonila in podaljšala lanski sklep ministrskega sveta glede odtegljajev v korist poplavljenec. Razen tega se je, kakor znano, podaljšala državnim uslužbencem službena doba za pokojninsko pravico! O nesocialnih odredbah, s katerimi so občutno prizadeli najnižje kategorije državnih uslužbencev, zvanikov in služiteljev, ki se morejo na podlagi novega finančnega zakona prevesti na stopnjo dnevnarjev, s čemer izgube pravico do pokojnine, smo že poročali.

Sploh je značilno, da so po novem finančnem zakonu najbolj občutno prizadeti najnižje kategorije državnih uslužbencev, kar dovolj jasno dokazuje nesocialno čustvovanje sedanje vladne koalicije, v kateri sodelujejo slovenski klerikalci.

Hudo bodo prizadeti državni uslužbenci tudi s čl. 303. novem finančnega zakona, ki se glasi: »Z dnem uveljavljanja tega zakona prenehajo veljati določila čl. 123 in poslednjega odstavka čl. 137 zakona o uradnikih ter ostalih državnih uslužbencih.« Ta člen novega finančnega zakona vsebuje eno najbolj nesocialnih določb, ki lahko prednjači ostalim nesocialnim ukrepom sedanje vladne večine.

Člen 123 uradniškega zakona, ki se ukinja, namreč pravi: »Če nastopi v rodni bolezni, smrt ali druga skrajna sila, se sme dati uslužbenec in upokojenec, ki nima razen plače ali pokojnine drugih dohodkov, na račun njegovih prejemkov iz državne blagajne brezobrestno posojilo do višine trimesečne plače in starinarne s vračilnim rokom najdalje 18 mesecev. Posojilo dovolj minister za finance na predlog pristojnega ministra.«

Zadnji odstavek čl. 137 uradniškega zakona, ki se istotako ukinja, pa se glasi: »Če se državni uslužbenec brez svoje krivde tako poškoduje pri državnem poslu ali tako oboli za boleznijo, ki se je pojavila kot posledica izvrševanja službe, da postane nesposoben za nadaljnjo službo, se mu prizna za pokojnino čas, ki ga je do tedaj prebil v službi in še deset let.«

Kdor ve, kaj pomeni v družini uradnika z njegovo majhno in nezadostno plačo bolezen ali smrt, si lahko predstavlja nesocialnost določbe, s katero se odpravlja ugodnost, da more dobiti v skrajni sili brezobrestno posojilo kot predel na račun plače. Pomisliti je treba, da državni uslužbenec ne uživa za svoje družinske člane nobenih ugodnosti zavarovanja za slučaj bolezni ali smrti, da mu zadošča njegova plača komaj za prehrano in da je v vsaki najmanjši stiski prisiljen zadolžiti se.

Dalekosežni sklepi zagrebske oblastne skupščine

Obvezen zdravniški pregled pred poroko. — Ostro izvajanje prepovedi odprave človeškega plodu. — Ogromna škoda radi živinskih kužnih bolezni.

Zagreb, 5. aprila r. Na ponedeljkovi polidanski seji zagrebske oblastne skupščine je bila sprejeta uredba o obveznem zdravniškem pregledu voljakov po povratku iz vojske in uredba o obveznem zdravniškem pregledu ženinov pred poroko. V tej uredbi je bil sprejet predlog poslanca SDS dr. Ljube Tomašiča, da mora župnik pred poroko zahtevati od ženine (četudi bi bil ta iz druge oblasti) zdravniško spravevalo, ki dokazuje ženinovo zdravje in da brez tega spravevala zaročenec ne sme poročiti.

Danes dopoldne pa je bila v generalni in specialni debati sprejeta uredba o zabrani umetne odprave plodu. Po tej uredbi se ima v interesu narodnega zdravja in povečanja narodne sile najstrožje uporabljati zakon proti umetni odpravi človeškega plodu, ki se sme izvršiti edino le v slučaju opasnosti za življenje matere. Posl. Krmelj (kom.) je izjavil, da bo glasoval proti taki uredbi, ker se ne ozira na gospodarske razmere žene, ki je v blagoslovljenem stanju. Žene delavskega ljudstva ne morejo hraniti niti sebe ter si iz obupa jemlje življenje. Trdi, da se odpravljanje človeškega plodu vrši danes v veliki meri tako na selu kakor v mestu. Pri tem se izrabljajo nesrečne žene in deklice, ki morajo odšteti habicli ali zdravniku zadnje prihranke. Radi tega misli, da bi bilo treba dovoliti umetni splav vsaj do tretjega meseca. Predsednik oblastnega odbora St. Radić je podpiral, da je umetni splav že v zakonu zabranjen in da mora biti že v zavesti ljudstva, da se splav ne sme izvajati. Po izjavljanju še nekaterih govornikov je bila uredba sprejeta.

Zatem je bila na dnevnem redu uredba o pobujanju metuljavosti pri živini. S to uredbi se predvidevajo vsestranski ukrepi za preprečitev te hude nalezljive živinske bolezni, ki je v poslednjem času napravila ogromno škodo narodnemu gospodarstvu v zagrebski oblasti. Posameznim lastnikom živine bodo imela dolžnost pomagati pri pobujanju bolezni tudi samouprava oblasti. Radi osiguranja čim uspešnejšega izvajanja uredbi se bo ustanovil poseben fond za pobujanje metuljavosti, ki ga bo upravljal oblastni odbor. Govorila sta poročevalac Filjolić in predstojnik gospodarskega oddelka Predavec. Zadnji je navajal strahotne številke glede imenovane živinske bolezni. Okoli 300.000 komadov živine bo

ako mu sploh kdo kaj kreditira. Doslej je užival ugodnost, da je lahko dobil v skrajni potrebi od države brezobrestno posojilo v najvišjem znesku trimesečne svoje plače, sedaj pa je odpravljena tudi ta ugodnost. Država ni pri teh posojilih trpela nobene škode razen malenkostne izgube na obrestih. Zloraba je bila izključena, ker je bilo za posojilo potrebno dovoljenje dveh ministrov, marsikomu izmed državnih uslužbencev pa je bila ta ugodnost edina pomoč v skrajni sili. Klerikalno-vladna koalicija je ukinila celo to ugodnost, ki ni bila državi nobeno breme, ki pa je bila marsikateremu državnemu uslužbencu dobrodošla, ko je brez lastne krivde zašel v bedo.

Se krivičnejša je odredba novega finančnega zakona, po katerem se ukinja državnemu uslužbencu, ki se je brez lastne krivde v službi ponesrečil ter postal za delo nesposoben, pravica do všteta nadaljnih 10 let v službeno dobo za pridobitev pokojnine. Ta določba je bila predvsem namenjena enim državnim uslužbencem, ki so se v službi ponesrečili, predno so dovršili 10 službenih let in predno so pridobili pravico do pokojnine. Ako se je kdo ponesrečil po 5 službenih letih, se mu je prišlo še 10 let ter se mu je pokojnina računala, kakor da bi služil 15 let. S tem je bil obvarovan najhujšega. Ta določba je bila tudi pravična, kajti kdor je postal v državni službi za delo nesposoben ter je žrtvoval svoje zdravje v obče dobro, je pač tudi zaslužil, da mu država omogoči vsaj skromno ekstenzo. Odprava te določbe pomenja dvojni udarec, ker je sedanja vladna koalicija podaljšala tudi službeno dobo za pridobitev pokojnine od 10 na 15 let. Ako se bo kdo ponesrečil dan prej, predno bi dovršil 15 službenih let, ne bo dobil nobene pokojnine, ker se mu ne podaljša službena doba. Pravico ima do svojih prejemkov kot bolnik samo še 12 mesecev, potem pa nima država napram njemu nobene obveznosti več in lahko umre z družino vred od lakote, dasi je žrtvoval v obče dobro svoje zdravje.

Vlada si je s finančnim zakonom zagotovila vse polno pooblastil za izpremembo uradniškega zakona, za novo regulacijo plač in pokojnin. Nič ne ve, v kateri smeri misli izrabiti ta pooblastila. Naglašeno je samo načelo »štedenja«, kar vzbuja upravičeno domnevo, da vlada vsekakor ne misli na zboljšanje gnetnega položaja državnih uslužbencev in razširjenje njihovih pravic. Navedena primera poleg nešte drugih potrjujejo domnevo, da bo vlada izrabila svoja pooblastila za nadaljnje poslabšanje uradniškega zakona.

Kaj pravilo k temu organizacije državnih uradnikov in uslužbencev?

Kaj pravilo k temu organizacije državnih uradnikov in uslužbencev?

Kaj pravilo k temu organizacije državnih uradnikov in uslužbencev?

Razorožitveno vprašanje

Nesoglasje med Francijo in Anglijo v Ženevi.

n. Ženeva, 4. aprila. Po večmesečnem temeljitom pretrzanju so razne podkomisije pripravljalega odbora Društva narodov za omejitve oboroževanja dokončale svoje delo. Njihovi zaključki tvorijo pravcato enciklopedijo predvsem v tehničnih vprašanjih. Sedanje zasedanje pripravljalega odbora se je zategadelo možno lotiti politične plat razorožitvenega vprašanja in določiti programa in okvira bodoče mednarodne konference za omejitve oboroževanja.

Takoj pri početku se debat, ki se te dni vrše v Ženevi, se je v vsej globini pokazal razpaka, zvezovala med angliškimi in francoskimi stališčem. Zastopnik Velike Britanije vikont Cecil je nenadno predložil lasten osnutek načrta za mednarodno konvencijo glede razorožitve, hoteč na ta način okreniti tok debate v prid britanski tezi in omajati ona načela, ki jih je v podkomisijskih odobril večina. Francija seveda ni mogla molčati, vsled česar je njen zastopnik Paul-Boncour takoj predložil protinačrt, ki se že po jasnosti in tehnični preciznosti ugodno razlikuje od angleškega. Lord Cecil je moral pod pritiskom velike večine zborovalcev umakniti svoj osnutek in tako je bil sprejet Paul-Boncourjev projekt bodoče razorožitvene konvencije kot temelj razprave. Vendar se s tem ni prav nič izgladila razlika v naziranjih obeh velešil. V stranski vprašanji se še najde skupna formula, v temeljnih vprašanjih pa se spor pojavi v vsej ostrosti.

Anglija in z njo tudi Amerika, kateri ma se čisto pridružila Italija, ne marata, da bi se omejitev bojnih sil na kopnem, na morju in v zraku zasnovala po istih načelih, istem merilu. Ne marata, da bi

se razorožitveno vprašanje tretiralo v celoti. Njun načrt gre nasprotno za tem, naj bi se o pomorskih vprašanjih razpravljalo posebej, na konferenci, ki bi se je udeležile samo pomorske velešile. Coolidgeov predlog za pomorsko konferenco stremi očitno za tem, da se pomorska vprašanja odtegnejo kompetenci Društva narodov, ki naj bi izvedlo samo omejitve bojnih sil na kopnem. Obe anglosaksonski velešile očitno ne dopuščata, da bi kdo ospiral njihovo hegemonijo na oceanih, pač pa želita oslabilo vojaško moč kontinentalnih držav. Na ta način bi bila zlasti celinska Evropa in latinska Amerika brez moči proti anglosaksonski imperijalizmu, čigar oblast in sila na oceanih bi ostala nedotaknjena, nezmanjšana.

To stremjenje se kaže celo v vprašanju zračnih bojnih sil. Lord Cecil pristaja na omejitve letal in zrakoplovov, ki so namenjeni zračni plovidbi nad kontinentom, odločno pa nasprotuje sleherni omejitvi glede nadmorskih letal. Do sporazuma ni prišlo in se je moralo to vprašanje odgoditi, ker tudi Francija ne odneha od svojega načelnega stališča, da se mora omejitev odnašati na vse vrste oborožitve, dejanske in materialne, suhozemske, pomorske in zračne.

Kakor zdaj stoji reči v Ženevi, ni mnogo upanja na kak dejanski uspeh razorožitvene akcije. Značilna za pesimizem, ki vlada glede ženevskih razprav v Franciji, je pisava sicer umerjenega pariškega »Tempsa«, ki ostro napada angleško stališče.

»Temps« piše: »Igra je jasna. Zadeči hočejo vojaško moč Francije. Njo hočejo uničiti... Razorožiti hočejo kontinentalne države — v prvi vrsti Francijo — s pomočjo mednarodne konvencije, prav tako kot se je s pomočjo mirovniških pogodb razorožila Nemčija in njeni zavezniki. Ta načrt zasledujejo pod krinko navidezno najplemenitejšega pacifizma, čigar pravi obraz pa se vedno izraziteje odkriva v luči ženevskih debat.«

Izenačenje davkov in klerikalci

Ko so bili klerikalci v opoziciji, so neprenehoma govorili o potrebi izenačenja davkov in o krivici, ki se godi predaškim krajem, ker plačujejo sorazmerno več davkov kakor Srbija. Pri tem so šli dostikrat celo tako daleč, da so to zadevo izrabljali za gonjo proti Srbom sploh. Sedaj, ko so sami v vladi, ne govorijo več o izenačenju davkov. To zanje sploh ni več noben problem in zato so tudi hladnokrvno odklonili predlog sam. demokratov, naj se srbski davčni zakon radi začasnega izenačenja do sprejetja novega zakona o izenačenju davkov raztegne na vso državo.

Da pa ne bomo delali klerikalcem krivice, ugotavljamo, da so res nekaj storili za izenačenje davkov. Izenačili so delavstvo v plačevanju davka na ročno delo. Doslej delavci v državni službi tega davka niso plačevali, po zaslugi klerikalcev pa bodo sedaj življali z ostalimi delavci isto pravico in dolžnost plačevanja tega davka. Razlika med državnimi in nedržavnimi delavci je v tem primeru samo ta, da je v večini slučajev plačeval za nedržavnega delavca davak na ročno delo delodajalec, medtem ko ga bo moral državni delavec plačevati sam, pri čemer je treba tudi to upoštevati, da ima država točno evidenco nad njegovimi prejemki in da ne bo mogel ničesar utajiti. Na to izenačenje so klerikalci v resnici lahko ponosni.

»Slovenec« seveda te ugotovitve na podlagi obstoječih dejstev niso všeč, zato pa skuša zabrisati slabi vtis nesocialne davčne politike klerikalne stranke z neutemeljenimi in bedastimi napadi na SDS. Tako trdi, da je SDS, ko je bila na vladi, vsak protest proti večjim davkom, ki jih moramo Slovenci plačevati, razkrila kot mržnjo proti državi in Srbom. »Slovenec« seve s tem ne bo opravičil klerikalne davčne politike, tem manj, ker je splošno znano, da je SDS obsojala le zlorabljanje neizenačenih davkov za separatistično gonjo in ker je od nekdanje proglasila kot nujno potrebo za uveljavljanje polne enakopravnosti vseh državljanov popolno izenačenje vseh pravic in bremen. Po volitvah 1. 1925. je proglasila kot prvo dolžnost vlade Narodnega bloka izvedbo izenačenja davkov in morda je bila prav ta zahteva tudi vzrok, da so radikalni razbili Narodni blok in se pomneje zvežali s radičevci in klerikalci.

Sicer pa danes ne gre za to, kaj je SDS delala, ampak za to, kaj dela SLS. Klerikalci so danes v vladi ter tvorijo z radikali večino v Narodni skupščini in njihova dolžnost je, da izenačijo davčna bremena. Za to gre danes in za nič drugega. Seveda za tako izenačevanje, kakor so ga pričeli s davkom na ročno delavce, se vsi prav lepo zahvalimo.

Politične beležke

Kaj pravi hrvatski kmet?

Nedavno smo navedli, kako je klerikalni spitski list »Jadrana« ponatnil slovesov »Slovenca« na delo sedanje vlade in kako je »Domoljub« ponatnil list slovesov iz »Jadrana« kot dokaz, kaj piše »protivladno« glasilo o klerikalno-radikalni vladi. Sedaj imamo priložnost beležiti slučaj, v katerem se je ta procedura vršila v obratni smeri. Prej je šla klerikalna hvala iz »Slovenca«, potem spitskega »Jadrana« v »Domoljub«, sedaj pa je prišla iz »Domoljuba« potom zagrebskih klerikalnih »Seljaških novih« v »Slovenca«. Včerajšnji »Slovenec« namreč ponatiskuje, kaj pišejo klerikalne »Seljaške novine« iz Zagreba o sedanji vladi in kar so »preponikale« iz

»Domoljuba«, ter pristavlja: »Tako piše hrvatski kmet.« Po našem mnenju je imel isti »hrvatski kmet«, ki je pel v »Seljaških novinah« slavo delu klerikalno-radikalne vlade, prav tako kolar pod vratom kakor isti »slovenski kmet«, ki jo je pel v »Domoljubu«. Radovedni smo, čegavo hvalo delu vladne večine bosta »Slovenec« in »Domoljub« prihodnje citirala kot »neklrikalni« glas.

Radić in duhovniki

St. Radić je izjavil na seji oblastne skupščine v Zagrebu naslednje: »Duhovniki bi morali krštevati brezplačno. Laž je, da gre Slovek v pekel, če ne prejme popovskega blagoslova. Še večja laž je, da, če mali otrok umre, ga vrag natakne na raženi.« Ponatiskuljeno Radićevo izjavo po »Slovencu«, ki se radi nle razburja in pravi, da je neverjetno in nezaslišano, da tak Slovek, kakor Radić, vodi Hrvate.

Skromnost sosveta na ljubljanskem magistratu

Predvčerajšnjim se je prvič sestel na ljubljanskem magistratu novo imenovani svet. Kakor poroča včerajšnji »Slovenec«, so klerikalni člani sosveta, ki jih je 5 poleg dveh radikalov, podali ob tej priliki izjavo, da so pripravljeni sodelovati v vladni komisarij na magistratu, da pa vztrajajo slej ko prej na načelnem stališču, naj se mestni občini ljubljanski vrne njena avtonomija z zakonitim občinskim zastopstvom, vsled česar prosijo vladnega komisarja, naj čim prej ukrene vse potrebne priprave za izvršitev občinskih volitev. Zakaj pa samo »pripravljenie«, saj so se vendar klerikalci sami sebe imenovali v svet. Ali se je v zadnjih dveh, treh dneh razmerje SLS do stranke, kateri pripada g. komisar, spremenilo? Ostali del njihove izjave, da SLS slej ko prej vztraja na vrnitvi avtonomije ljubljanski mestni občini, in poziv vladnemu komisarju, naj pripravi vse potrebno za volitve, pa je direktno smešen. Kakšnih priprav pa je še treba? Imenik volitev je tu in volitve se lahko vsak dan razpišejo. Ali naj morebiti vladni komisar pripravi »vse potrebno«, kar bi moglo služiti v prid klerikalni agitaciji? To bi se dalo sklepati iz »Slovenčevega« poročila, ki pravi, da se bo »na eni prihodnji seji vršila revizija vseh namenskih, ki so se izvršile po razpustu občinskega sveta«. Kar se tiče volitve občinskega sveta, jih je SDS vedno zahtevala, a vladajočim strankam niso prišle. SLS je lahko prepričana, da jo bomo pri vzpostavitvi ljubljanske občinske avtonomije krepko podpirali. Klerikalni ministri naj zahtevajo od notranjega ministra takojšen razpis volitev in zadeva bi bila lahko v par dneh razčiščena. To bi bila velika krajsa pot za uveljavljanje tega »načelnega stališča«, kakor pa je fraziranje na naslov vladnega komisarja, ki mora delati to, kar mu ukaže klerikalno-radikalna vlada.

Radić in Zagreb

Ni še dve leti, ko je Zagreb kar norel za Radićem. Pri februarških volitvah 1. 1925. mu je zaupal ogromno večino svojih glasov in Radić je bil bog zagrebskih »purgarjev«. Ko je kmalu nato prekrenil svoj politični aeroplan in se odločil za oportunistično politično taktiko, pa se je navdeseenje Zagreba poleglo, glasti odkar so ga najradikalnejši Samohvatci zapustili in osno vali lastno federalistično stranko, kateri se je pridružil tudi velik del zagrebskega meščanstva in inteligence. Radić je soprozle vtekel iz svoje torbice harmoniko s melodijami o pokvarjeni gospodi, o kapotaših, ki niso za ničesar na svetu, in jo začel raztegovati o vsaki priliki. Posebno se znaša nad Zagrebom zdaj v oblastni skupščini, kjer je absoluten gospodar in vedno znova grozi Zagrebu, da mu bo že pokazal. Federalisti seveda ne moče in tako se spor vedno bolj poostreje. Poročali smo že včeraj o pretepu na seji zagrebskega občinskega odbora, kjer so federalisti v izredno ostru docela nepariamentarni obliki obrčunali z Radićem in kjer je naposled prišlo tudi do dejanskega spopada, pri katerem sta jo dva radičevska občinska svetnika pošteno skupila. Radić je napovedal revanšo že za včerajšnjo sejo oblastne skupščine, a očitno so ga njegovi prijatelji pregovorili, da ni izzval novih incidentov. Kdor pa Radića pozna, ve, da ni pozabil. Ob prvi ugodni priliki bo bruhal iz njega in takrat se bo znova zmesel nad svojimi nezvestimi nekdanjimi bratci.

Volilni boj koroške slovenske stranke

Samostojno stopajo koroški Slovenci v volilni boj. Tako vztrajajo na dosedanjih svojih poti pa tudi razmere v deželi so take, da jim narekujejo samostojno borbo. Zlastno silo bodo dosegli, kar se bo sploh dalo doseči sredi nesobnega nasprotstva. Seveda bi rade pridobile slovenske glasove razne nemške stranke, vabil in obljub bo polno, toda slovenski volilci so zrel in hočejo voliti kandidate svoje stranke, kateri edini se bodo borili za pravice slovenskega ljudstva na Koroškem.

Kaj je napovedovala nemška gospoda prod plebiscitom in kaj je storila? Gospodarstvo v slovenskem ozemlju je skrajno zanemarjeno, tako da so že največji nemški zagreznici opozarjali merodajne činitele v Celovcu na to, da se pozablja na slovenski del in da se ni uresničila nobena obljuba, kar je nevarno in kar se ustege maščevati. Maščevanje naj se izvrši na ta način, da volijo vsi slovenski volilci kandidate slovenske stranke.

Volilno gibanje med Slovenci je živahno. Vrijajo se šodi, na katerih se razlaga povsem slovenskega boja in predčuje se volilec slika deželnega gospodarstva in nemške politike. Šodi so dobro obiskani, med slovenskimi volilci nima nemško priljubljenosti nobene privlačnosti, kaže se zrellost in nerazrušna enotnost. Ni dvoma, da

bo radi tega nemška volilna ofenziva na slovenske volilce toliko silnejša, ali po plebiscitu je slovensko ljudstvo uvidelo, da ne more verjeti prav nobeni nemški stranki. Gospodarske razmere so postale strašne. Pritožne komisije poslušajo tako, da je na šim Nemcem prav. Sol ni, kulturne avtoritete nimajo tu ne. Nič ni. Vedno slabše je v vsakem pogledu. Še čerke med Slovenci so po plebiscitu na številnih krajih zasedli nemški duhovniki, ki so vrli pomočniki celovškega ramarodovalnega sistema. Položaj je tak, da vleva Slovencev samostojen nastop. Kvisku! Glas oziroma bo »magaia, da se uresniči slovenske zahteve!

Ali si že vpisan v Vodnikovo družbo?

Stanovske korporacije in klerikalci

Znano je, da hočejo klerikalci izpremeniti volilni red za Zbornico za trgovino, obrt in industrijo iz strankarskih imenovan, da bi jo popolnoma dobili v svoje roke, in ne zaradi koristi naših gospodarskih krogov, ki jih niti vprašali niso, ali se strinjajo z izpremembo volilnega reda. Dokazali smo, da bi po novem volilnem redu, ki ga nameravajo klerikalci uvesti v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo in s katerim hočejo odpraviti v njej zastopstvo po posameznih kategorijah stanov v svrhu majorizacije, bili zastopstveni v svojo škodo najvažnejši gospodarski krogi, ker bi njihovo mnenje ne prišlo v Zbornici do polnega izraza. Zato skuša »Slovenec« zagovarjati klerikalne namere na dolgovezen način z enakopravnostjo vseh stanov itd., ne omenja pa, da bi se v tem slučaju morala ta enakopravnost pokazati v plačanju doklad za potrebo zbornice.

Kako pa bi izgledalo v tem primeru, je seveda drugo vprašanje. Prav gotovo je, da bi zbornica morala znatno omejiti svoj delokrog, obenem pa tudi znižati podpore za trgovsko in obrtno šolstvo ter za razne druge namene v svrhu pospeševanja našega gospodarstva. Zelo dvomimo, da bi hotel kdo več plačevati, imeti pa v zbornici manj pravice kakor oni, ki manj plačuje. Zgodilo se bo nasprotno, razna velika industrijska, trgovska in denarna podjetja bodo zaradi tega, ker ne bodo v zbornici zadostno zastopana in ker bo obramba njihovih interesov poverjena ljudem iz drugih strok, ki ne poznajo njihovih težej in imajo v mnogem oziru tudi povsem druga stremjenja, prenesla svoj sedež drugam v Beograd ali Zagreb, kjer bodo v tamonjih stanovskih korporacijah prišla lahko neposredno do izraza. Da bo s tem prešel tudi velik del denarja iz Slovenije drugam, je jasno.

Po sedanjem ustroju gospodarskega in socialnega reda se takim primerom ne bo moglo izogniti. Sicer se pa krši z izpremembo dosedanjega volilnega reda, na podlagi katerega so v Zbornici zastopani vsi gospodarski stanovi, tudi princip stanovskega zastopstva. Kakor hitro bo majoriziral en stan druge, ne bomo imeli več Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, pač pa morebiti kakor zbornico podeželskih konzumarjev. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo pa je zato tu, da je izraz vseh gospodarskih stanov, ne pa posameznih, in da spravlja interese enih stanov v sklad z interesi drugih, v kolikor je to mogoče in v kolikor to ni v škodo, nač pa v korist splošnim narodno-gospodarskim interesom.

V svojem včerajšnjem uvodniku, v katerem skuša opravičiti izpremembo sedanjega volilnega reda, piše »Slovenec« sam: »Skušnje, ki jih pridobijo na enem polju, te še dolgo ne usposablajo za delo na drugem polju.« Nič drugega tudi mi nismo trdili, ko smo zagovarjali princip interesnega zastopstva posameznih stanov v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo. In četudi bi bilo obratno res, bi nihče ne mogel pričakovati, da bo kdo branil interese drugega stanu v škodo svojega. Nočemo navajati konkretnih primerov, ker velja to za vse enako. Splošna in enaka volilna pravica je povsem na mestu v popolnoma političnih korporacijah, ki ustvarjajo temeljna načela splošnega gospodarskega življenja, ne pa v gospodarskih korporacijah, ki imajo v glavnem namen biti izraz želja in stremljenja posameznih gospodarskih stanov v informacijo in za podlago delu zakonodajnih zbornic.

Sicer pa je bila tudi doslej pri volitvah v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v veljavi splošna, enaka in tajna volilna pravica, seveda s to razliko, da se je izvrševala po posameznih kategorijah stanov. Enakopravnost s tem ni bila prav nič kršena, ker je imel vsak gospodarski stan toliko vpliva v zbornici, kolikor mu ga je pristojalo z ozirom na njegov vpliv na splošno narodno gospodarstvo. Kdor bi hotel kaj drugega, bi izpreminjal obstoječi gospodarski red na nepravem mestu, kajti za take načrte je tu Narodna skupščina kot vrhovna zakonodajna oblast. Kadar bo ona izpremenila temeljne principe narodnega in državnega gospodarstva, bo tudi na mestu, da se gospodarske in stanovske zbornice prilagode tem principom.

Sicer pa bi bil skrajni čas, da pove »Slovenec«, v imenu katerih gospodarskih krogov in organizacij zahteva klerikalna stranka izpremembo volilnega reda Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani...

Naši kraji in ljudje

Razpuščajo, reducirajo, odstavljajo

Maribor, 5. aprila. Cele kolone mariborske rubrike bi lahko napolnili v »Jutru«, če bi beležili vse strahote bede, obupa in splošne demoralizacije, v katero meče sedanja klero-radikalna vlada uboge uradnike in vse prebivalstvo s svojimi brezsrčnimi in strankarsko zagriženimi redukcijami in preganjanji vestnih, zmernih in pridnih državljanov.

Ne samo na železnici, pri carinarnici, pri velikem županstvu na najpogostejših oddelkih, kmetijskega in industrijskega obrata, na agrarnem uradu, tudi v državni bolnici so s 1. aprilom reducirali 6 mladih zdravnikov, ki so bili tako po dolgih študijah čez noč zopet na cesti. Sedanjim partizanom na vladi torej neusmiljeno kosijo ravno tam, kjer so zadeti najvitalnejši interesi ljudstva. Dokler so bili v opoziciji, so noč in dan kričali o zapostavljanju naših bolnic v Sloveniji, sedaj so se sami spravili najprej ljudi oni nad nje, da jih še bolj oskubijo.

Stanovanjsko vprašanje, ki tira ljudstvo v obup, rešujejo s tem, da uvažajo preiskave proti uradništvu, medtem pa se ne ganejo, da bi vzdržali višje stanovanjsko sodišče v Zagrebu, kjer leži že tedne in tedne nad 20 neresenih mariborskih pritožb in kljub stanovanjski bedi čakajo na rešitev teh pritožb številna prostorna stanovanja v Mariboru prazna. Poprej so vedno zahtevali, da mora država zidati, zahtevali so stanovanjske hiše za uradništvo, poslalo za oblast, palače za pošto na kolodvoru, avtomatično telefonsko centralo in še nebroj dobrot, kar pa so vse čez noč pozabili, ko so prišli klerikalni ministri v vlado. Komaj so se vsedli k vladnim jaslim, niso znali klerikalci drugega, kot iskati žrtev med slovenskimi uradniki, da nasitijo svoje partizane.

In tako slišimo vsak dan o samih redukcijah, premetstvih, odstavljanju. Te dni so razpustili okrajni zastop v Slovenski Bistrici, sledil bo razpust okrajnega zastopa v Mariboru, v teku pa so še neštete druge izpremembe v uradih. Obglavljen je vestni prosvetni inspektor dr. Poljanec in na njegovo mesto imenovan klerikalni profesor dr. Kotnik iz Ptuja. Pa tudi šolske nadzornike hočejo izmenjati, čeprav jim nihče doslej niti očitati ni, da bi ne vršili vestno in strogo objektivno svojih funkcij. Ampak za o klerikalnem ne gre. Ker ne znajo in nočejo ljudstvu koristiti, kažejo svoje delo za narod v preganjanju. Med ljudstvom pa vre odpor, za katerega imajo zopet pripravljeno vladno pest. Čutijo pač, da se jim bliža obračun.

Naš Jadran se oživlja

Sušak, 3. aprila

Narava se oživlja, oživlja se promet! Lastavice prihajajo in z njimi tuji in gostje na našo riviero. Prav ugodno vpliva to vrvenje na človeka in ga predrami iz zimске letargije. Danes sta nas posetila Radić in Miss Evropa, kar je bila naravno velika senzacija za Sušak.

Radić pripoveduje sedaj Kastavcem o pripojenju k primorsko-krajiški oblasti in udriha čez ljubljansko oblast, ker nima drugih »slagerjev«. A vzlic temu je sigurno, da bo imel na večernem brezplačnem banketu več vernih gostov, kakor na zboru poslušalcev.

Miss Evropa, g. Stefica Vidačič, je zrelocijonirala ves Sušak, posebno ženski svet in nadebudne galane. Prostor pri kolodvoru je bil nabito poln občinstva, ki si je hotelo ogledati bodočo filmsko zvezdo. Že v naprej se je slišalo iz ženskih ust prav komične in tudi naivne kritike, ki so seve gravitirale na nevoščljivost in izzvale samo nasmeh ali pomilovanje. Njen prihod je bil viharno aklimiran in izročeni li je bil velik šopek. Zenske so pač nepreračunljive; tako so se trle in gnetle na potu k izlemičnemu parobrodu za Crikvenico, da sem se s komolci branil, da me ne pohodijo — mnogim je bilo mudilo z njo na izlet, a druge so jo hotele še enkrat videti in analizirati njeno krzno in toaleto. Pričakovati je še spor med tukajšnjim ženskim in moškim svetom, kajti nežni spol

trdi, da Stefica ni lepa, moški pa seveda nasprotno. Če pride do bitke, bom javil. V sušakiški luki je precej živahnost, promet se oživlja in zaznamovati je številno kretanje parobrodov in jadrnic, ki izvažajo les in živino, a uvažajo ponajveč umetna gnojila in reparacijsko blago. Sosed Reka pa počasi umira. Vsled visokega porasta lire je popolnoma zastal vsak trgovski stik. Poprejšnja klijentele Reke so bili Sušakani, sedaj pa je narobe. Sedaj prihajajo Italijani nakupovat semkaj, ker so pri nas vsi produkti cenejši. Tudi letoviščarjem ne konvenirajo več cene ne razmere tam preko, zato vsak dan pasirajo most na meji in potujejo na našo riviero, kar moramo le pozdravljati.

Stavbna sezona je v polnem teku, povsod se gradi, renovira in adaptira; za goste, ki je lani videl riviero, bo letos marsikaj novega in lepega. V Selcah mislijo postaviti mornariško vojašnico in mornariški oficirski dom. Na Rabu se otvori letos grandiozen hotel Imperial, eden najlepših na našem Jadranu. Propaganda za turizem je obširna in upati je, da bo njej primeren tudi odziv gostov.

Pri kopanju temelja neke hiše v Crikvenici je našel zidarski valenec na videz brezpomemben prstan in ga prodal za 2 Din prodavaču mindole-mandole. Temu se je zdel prstan malo več vreden in ga je nesel k urarju, ki ga je takširal na 80 Din; žilica pa mu še ni dala miru, zato hajd k juvelirju, ki je konstatiral dragoceno platinasto kovino z velikim briljantom v vrednosti 6000 Din. Končno se je dognala vrednost predmeta: celo z 10.000 Din. Nastal pa je seveda spor: dečko zahteva prstan nazaj, a reklamirajo ga obnem zidarski mojster, hišni posestnik, bivši lastnik zemljišča itd. Pravi lastnik se ne najde in koristi bodo menda imeli od njega le advokati.

LJ.

Ustanovitev Vinarskega društva za Slovenijo

V soboto se je vršil v prostorih Srednje vinarske in sadjarske šole v Mariboru ustanovni zbor nove enotne organizacije vseh vinogradnikov v mariborski in ljubljanski oblasti pod imenom »Vinarsko društvo v Mariboru«. Namen društva je, vsestransko intenzivno pospeševanje vinarstva in vseh onih panog kmetijstva, ki so z njim v zvezi. V podrobnem bo skušalo društvo širiti smisel za izboljšanje vinarstva in kletarstva, podpirati organizacijo za skupno prodajo pridelkov, olajšati članom dobavo raznih kmetijskih potrebščin in pospeševati združitev vseh kmetijskih organizacij v Sloveniji.

Ustanovnega zbora se je udeležilo 70 zastopnikov vinogradništva iz raznih krajev Slovenije. Po sprejetju društvenih pravil je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Gabriel Majcen iz Maribora; prvi podpredsednik inž. Josip Zidanšek, drugi posestnik Josip Nemanič iz Dolenskih, odborniki: Globelnik, Lavoslav Bučar, Joško Janežič, inž. Zupančič, inž. Gorjup, Miha Breščič, Joško Zabavnik, Alojzij Zupančič, Srečko Robič, Klotar Bouvier, Jakob Rajh, Robert Košar. Virilisti so: oba kmetijska referenta mariborske in ljubljanske oblasti, ravnatelj Srednje vinarske in sadjarske šole v Mariboru ter ravnatelj kmetijske šole na Grmu. Računska pregledovalca sta zg. Sotlar in dr. Lašič. Po izvolitvi odbora je bila izrečena zahvala in zaupnica g. vin. ravnatelju Puklavcu, ki je radi svoje predčasne upokojitve odločil vsa svoja častna mesta, ter obnem prošnja za njegovo nadaljnje sodelovanje.

Daljša debata se je razvila o predlogu g. R. Košarja, da naj bi Vinarsko društvo sodelovalo pri projektirani vinarski razstavi v Mariboru. Ker so priprave za to razstavo že tako daleč, da bi društvo kot tako moglo igrati pri prireditvi le poststransko vlogo, in ker je Vinarsko društvo kot mlada, šele ustanovljena organizacija, prešibko, da bi se moglo spuščati v špekulacijska podjetja. Je bil predlog odklonjen.

Pozdravljamo novo strokovno in stanovsko organizacijo naših vinogradnikov, želimo ji lep razvoj in napredek, želimo pa obnem tudi, naj bi v društvu ne bilo prostora za malenkostne strankarske in oseb-

ne ambicije, kakor se je to žalilob deloma že pokazalo pri sklicevanju ustanovnega zbora in pri določanju oseb za odborniška mesta na zboru samem. Šele pod temi avspicijami bo moglo društvo res tudi napredovati in dosežati uspehe.

Beograjsko pismo

Topli dnevi prihajajo. Breskve in džanarke so v najlepšem cvetju. Delo oživlja in stavbna sezona pričinja zopet. Ta hip se opaža po slovenskih gostinlah manjši promet, ker so odšli poslanci »na dopust«. Ob času kosila in večerje je zelo živahno saj, ker intervirajo razni rodoljubi naraže kar v oštariji, da ni iskanja po raznih kancelarijah. Slovenska pesem se širi tudi v Beogradu in razne kapele prepevajo narodne pesmi prav dobro, kar spravi včas naše ljudi v dobro voljo, od katere ima potem ciganski primaš tudi par kovačev haska.

Na Topčiderskem brdu so zasidrani naši slovenski železničarji, ki so ob prostem času tudi vzorni vrtnarji. Tu prednjači naš vrli Joža, ki je letos postavil lično ograjo okoli svoje vrtnarije. Ta ima sivega spediterja v osebi podjetnega Laščana, ki je že tudi postal hišni lastnik in posestnik.

Kot razveseljiva novost je prelepa razstava najnovejših čipk po narodnih motivih v Ženskem društvu. Prireja jo Državni osrednji zavod iz Ljubljane. Čipke po kosovskih in bitolskih motivih so tako krasne, da zbujajo res zasluženo pohvalo. Zlasti inozemske dame raznih poslankov se zanimajo za te solidne izdelke. Niso pričakovale, da ima Jugoslavija tako lepa dela. Zavodu čestitamo na tem lepem uspehu. Višja ženska obrtna šola je priredila matinejo s koncertom, kjer so predvajali tudi Balukovo »Slovensko dekle«. Ojfenke so prednašale pesem zelo lepo in se je morala ponavljati. V splošnem se opaža na vseh oficijelnih prireditvah povdiranje edinstva, ki gre mirno, počasi in vztrajno pot h konsolidaciji gospodarskih in političnih razmer.

Odmev mežiske afere v Ljubljani

Inž. Gustinčič in bivši komunistični poslanec Klemenčič aretirana.

Mežiska afera zavzema vedno večje dimenzije in je posegla tudi že v Ljubljano. Na podlagi nadaljnjih ugotovitev sta bila aretirana v Ljubljani inž. Dragotin Gustinčič in bivši komunistični poslanec Lovro Klemenčič, lastnik Keramične zadrage v Ljubljani. Iz Maribora sta namreč odpotovala v Ljubljano dva detektiva, ki sta dobila pri ljubljanski pol. direkciji še asistenco. Lovro Klemenčič je bil aretiran na svojem stanovanju, inž. Gustinčiča pa niso našli doma, ker se je mudil izven Ljubljane. Zato so ga počakali na kolodvoru in ga takoj po prihodu vlaka aretirali, nakar sta bila oba prepešana v Maribor in izročena tamkajšnjemu okrožnemu sodišču. Keramična zadruga v Ljubljani ima protokolirane samo načelnika Klemenčiča in nobenega drugega člana. Zadruga je izdelala peči za mežisko šolo. Tudi pri tej kupčiji so našli vknjižbe, ki so dale povod za to senzacionalno aretacijo.

Razburjenje med prebivalstvom v Mežici in okolici je od dne do dne večje. Veliki župan mariborske oblasti je namreč slišal napeljavo vodovoda s strani občine, oziroma krajnega šolskega sveta. Nekateri posestniki so se proti temu pritožili. Veliko županstvo sedaj zahteva, da mora vsak interesent, ki je dobil napeljavo vodovoda, plačati za napeljavo nanj odpadajoči znesek po davčni m.č. V resnici so že dobili nekateri posestniki plačilno nalogo po 20 do 100 tisoč Din. Včeraj je prišla v Maribor zato posebna deputacija k velikemu županu dr. Schaubachu in protestirala proti takemu postopanju, češ, da oni niso naročili vodovoda in ga bodo sploh odpovedali.

§ 144.

Kalvarija žene

POZORI

PRIDE!

Kino »DVOR« ne igra reprize! — Popolnoma novo! — Prvič v Ljubljani! — Ni repriza! Slovita pustolovka ELLEN RICHTER v nadvse senzacionalni krim. drami

RAZUZDANA VOJVODINJA

(Die tolle Herzogin) Po istolmenskem znamenitem romanu E. Kleina. Zloglasna kairska igralnica! Tajna ljubavna pisma! Najboljši plesalec Jazz-banda. Ruski delegati in sibirski petrolejski vrelci! Zareča ljubav vojvodinje! Plemičji, konjeniški, častnik

Danes ob 4. 1/6, 1/8, in 9. ur. Pri vseh predstavah orkester.

Telefon 2.730

Pride!

Kino »DVOR«

Pride! Mesto bodočnosti: »METROPOLIS«. — Vele mesto v letu 2.500

15 aretiranih izgubljenih žensk

Mariborska policija je izvršila te dni temeljito nočno racijo, ki se je končala s presenetljivim uspehom. Ko so iskali sumljive elemente radi nekega vloma v tobakarno, so našli na raznih kotih na naravnost nečuvne luknje sramotnega prodajanja ženske ljubezni. Pri tem so aretirali lastnico tako zvane turške kavarne na Grajskem trgu in njeno še ne 14letno hčerko, ker sta se obe pečali s tajno prostitucijo. Poleg tega so prišli na njenem domu še dve ženski, ki so ju morali poslati na javnost v bolnico. Nadalje so iztaknili v Jezdarski ulici celo leglo tajne prostitucije. Neki Joža Z. si je zgradil tam leseno kolibo, v kateri je živel s svojo ženo in jo pošiljal na ulico, da se je prodajala moškim. V tej kolibi pa je zbiral poleg tega še druge ženske, ki so skupaj z njegovo ženo prodajale ljubezni. Žena in njegovo ženo so izročili radi zvodništva sodišču.

Kako nezdave razmere vladajo v splošnem oziru v Mariboru, kaže najbolj spolni oddelek bolnice, kamor so zadnje dni oddali po policiji nič manj kakor 15 deklet in žena radi razširjanja nenadzorovane prostitucije. Skrajni čas je, da mariborska zdravstvena oblast ukrene, kar je potrebno za preprečitev nevarnosti širjenja veneričnih bolezni.

Boj se prijatelj . . .

Ljubljana, 5. aprila

Rudar Martin je pred par dnevi zapustil svojo službo v Trbovljah in se v po-nedeljek pripeljal v Ljubljano, da se tu zabava. V žepu je imel precej rešeno nitulico, ko je srečal popoldne na Kette-Mur-novi cesti svojega poznanca, hlapca Franceta Kastelica. Francetu se je kar srce zasmejal, ko ga je prijatelj povabil na dobro kapljico v bližnjo gostilno. Prijatelja sta se vsedla za mizo in med prijetnim pogovorom popila dva litra črnega dalmatinskega in pojedla vsak po dve porciji žolce. Končno je Martin pognil listnico iz žepa ter poravnal ves račun. Seveda ni mislil, da se mu bo par ur pozneje od žalosti in jeze skoro razil žolč. France ga je pri plačevanju gledal nekam postrani, še bolj pa njegovo, z bankovci naloženo listnico in nekaj težko premišljeval.

Ko sta bila zunaj in se jima je od solnca bliščalo v oči, kolena pa so se jima šibila pod težko zavzete plače, se je France spomnil ter povabil Martineka na Grad v travo, češ, da se tamkaj odpohajeta. Spala sta do popoldneva. Prvi se je zbudil Martine (saj zdela se mu je tako) in se dvignil od tla. France je takrat še smrčal. Vendar pa Martin, ko se je potopal, ni več našel v žepu svoje listnice s 500 Din. Takoj je zbudil tovariša in mu povedal, kaj se mu je pripetilo. »Kaj misliš, da sem te jaz okradel?« se je odrezal France ves jezen. »Ne rečem da, ne rečem da ne!« se je razhudil takoj nato Martin, »tega pa ne boš tajil, kar vidim!« in izvlekel mu je iz žepa svojo delavsko knjižico.

Se pred pa urami najboljša prijatelja sta se pričela ravšati in kavšati, seveda v največjo zabavo sprehajalec po grajskih potih, končno pa sta se sporazumela, da oddida skupaj na stražnico. Med potom pa je France pokazal Martineku figo in jo pobrisal v hosto. Martine je odšel sam na policijo in prijavil svoj doživljaj. Nato je odšel zopet na lov za Francetom in ga popoldne res izsledil na Ambroževem trgu, pijanega kot čop za njegov denar. Poklical je brzo stražnika, ki je odpeljal Franceta hladit se v zapor.

Z drugimi tatinskimi Francetom pa policija in okradenec nista imela toliko sreče. Drugi France s prilikom Majdič je pripeljal do Čadove gostilne več zabojev pi-

va, ki mu jih je pomagal zložit točilničar Avgust Teichmeister. Temu je postalo med delom vroče, zato je slekel suknjič in ga položil na voz. Potem pa je na suknjič, v katerem je imel listnico s 1500 Din gotovine, uro in razne dokumente, pozabil. France je po končanem delu brzo zaklical končilu hihot in ga pognal proti mestu. Pozneje pa se je Teichmeister spomnil na svoj suknjič in denar ter odhitel za Francetom v mesto. Ko ga je našel v hiši št. 28 na Kette-Mur-novi cesti in ga vprašal za suknjič in denar, se je France neznansko čudil, kaj vrašuje njega o takih stvareh, nazadnje pa mu je šel še tako na živce, da je neznano kam izgnil. Poklicani stražnik je pozneje našel točilničarjev suknjič pod oknom France'ove sobe, iz njega pa je seveda izginila listnica, ura in vse, kar je bilo vrednejšega. Franceta zasledujejo sedaj detektivi in stražniki, ako pa se je umaknil na deželo, ga bo »šavsnil« orožnik.

Mi pobijemo

vsako konkurenco glede kvalitete, okusa, kroja in cen, v moški in damski konfekciji.

Oglejte si naše izložbe.

GRICAR & MEJAC

Selenburgova ulica št. 3.

Pred sodniki

France Strgar je 26letni delavec iz Rud-nika. Fant je od 6. decembra lani do 11. januarja letos kradel okoli plašče, največ po solah in na realni gimnaziji, dekliškem liceju, v meštanski šoli v Šiški, na I. državni gimnaziji, v osnovni šoli v Vodmatu, meštanski šoli na Prulah, na II. državni gimnaziji, na realni ter osnovni šoli na Viču. Poleg tega je ukradel plašče in dežnike še nekaterim drugim. Skupno si je nabral 18 sukenj in jopic ter več čepic. Največ teh ukradenih stvari je prodal Mirku B., krožjarju v Ljubljani, in sicer 2 zimeški suknji, 2 suknjiča, povrhnj in plašč. Oba sta prišla pred kazenski senat. Strgar je bil radi tatvine in vlačuganja obojen na poldrugo leto ječe in na prisilno delavnico, Mirko B. pa na 6 tednov.

Decembra so odpeljali orožniki v Rovtuh Stivevega pastirca Jožo, ker je bil osumljen, da je z nekim starem pobegnil nedostojne stvari. Ko so Jožo odvedli in precej strogo in njim ravno, se je Stivu pastir zasmilil in je dejal orožnikom, da morajo fanta pred njim zaslisliti. Orožniki so zasmilili tudi njega in ga naznanili radi prestopka č. 314. kaz. zak. V Logatcu je bil Stivu obojen na 24 ur, a ljubljanski vrtilčni senat ga je oprostil, ker č. 314. glede vmešavanja v uradne posle nič več ne obojajo, sicer pa je manjka-lo tudi pravega dejanskega stanu.

V Bevkah sta se sprla fanta Matija in Janez ter se naposed zgrabila. Matija je vinenega Janeza, ki je starnil, vlekel iz gostilne, a Janez se je branil in suval. Matija je v šali pognil revolver in ga nameril na Janeza. Janez pa se ni ustrašil in je priložil Matiji tako zausnico, da je fantu počil bobenček v ušesih. Janez je dejal pred sodni-kom, da se je samo branil, ker je Matija sam začel. Obojen je bil na 14 dni, a se je pritožil. Zdnj bo zaprt samo 1 teden, ker je senat njegov zagovor upošteval.

Najnovejša moda
Poudre Mon Parfum
Bourjois-Paris

Naznanilo.

Kdor želi imeti letos prvovrstno in naj-modernejšo slikarijo, naj naroči le pri

Ivan Martinc,

sobni slikar in pleskar, LJUBLJANA, Po-ljanska cesta 20

— Konkurenčne solidne cene! —

Kulturni pregled

Gledališki repertoari

Ljubljanska drama:

Sreda, 6.: »Pahlijača lad« Windermere. A. Četrtak, 7.: »Zaprto. (Generalna skušnja). Petek, 8.: »Lumpacij vagabunda«. Premijera.

Sobota, 9.: »Božji človek«. Dijaška predstava po znižanih cenah. Zabetek ob 15.

Ljubljanska opera:

Sreda, 6.: »Zaprto. Četrtak, 7.: »Zaprto. Petek, 8.: »Eros in Psihe«. C. Sobota, 9.: »O-kov«. Opereta. Izv. Nedelja, 10.: ob 15.: »Tajda«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.

Mariborsko gledališče:

Sreda, 6.: »Zaprto. Četrtak, 7.: Ob 20. »Manonc. Gostovanje g. Skrivaniča.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani prosi p. n. abonente, da poravnajo zadnji obrok svojega gledališkega abonmaja najkasneje do 15. t. m.

Gostovanje gosp. Skrivaniča v Mariboru. V četrtek, dne 7. aprila gostuje bivši član mariborske opere gosp. Ivo Skrivanič v ulo-gi Des Grieuxa v operi »Manonc«.

Mariborski gledališki abonenti se napro-žajo, da poravnajo svoje nadaljnje obroke do 10. t. m.

»Pasijon« na mariborskem odru. V soboto, dne 9. t. m. ob 8. zvečer uprizorijo mariborsko gledališče »Pasijon«, ki prikazuje življenje in trpljenje Kristusovo. Drama, ki je razdeljena v efektno sliko, se pramenja s svetlo nedeljo, ko pričakuje ljudstvo Kristusa s palmami ter nam slika vse Veliki teden. Konča se s križanjem Kristusa. Nastopil bo ves ansambel. Režira gosp. R. Zeleznič.

Violinistka Vida Jerajeva je prva Slo-venka, ki se je kot violinistka posvetila do-cela umetniški karijeri. Umetnica je hčerka konservatorijskega profesorja in člana oper-nega orkestra — dirigenta gosp. Karla Je-raja in znane slovenske pesnice Vide Jera-jeve. Rojena na Dunaju, kjer je oče službo-val v orkestru dvorne opere, je dobila za-četne glasbene nauke na dunajski akademi-ji za glasbo. Po prihodu v Ljubljano je ob-iskovala konservatorij Glasbene Matice v Ljubljani ter istega dovršila z izvrstnim uspehom pri prof. Slaisu. Kot državna stipendistka je šla v Pariz, kjer je tam eno leto študirala pri znamenitem pedagogu prof. Lucianu Capelu. Danes deluje kot učiteljica za violino na šoli Glasbeae Matice. Lucijan Capot je izvrsten interpret Beethovna in z vso pravico pričakuje, da bo tudi goš. Je-rajeva podala Beethovnova Kreutzerjevo so-nato v smislu svojega znamenitega učitelja. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Koncert pevskega zbora ljubljanske Glas-be Matice se vrši v ponedeljek, dne 11. t. m. Zbor zapoje pod vodstvom Mateja Hubada, sledoče zbere: I. St. St. Mokranjac: Pesmi iz

Crne gore IX. rukovet. A. Grečanirov: Sever in jug. Sergej Iv. Tanjev: Solčni vzhod. II. P. H. Sattner: Rušinske sanje. V. Mirk: Rokoko. Josip Stoleer: Slavenski: Molitva dobrih oči. Emil Adamič: Zazbalba; E. Adamič: Tri devojke. Mešani zbori. III. Jo-sep Dojčin Petar Ban Varadinški in kralj Ma-tijaš. Viteoslav Novak: Božična uspravanka. Emil Adamič: Kdo dobi dekle. Moški zbori. IV. Cezar Kjun: Dve roži. St. St. Mokranjac: Pesmi iz Bone. XIV. rukovet. Mešani zbori. Bogat in zanimiv spored zasluži vse naše za-nimanje. Vstopnice v Matični knjigarni.

Cerkveni koncert v ljubljanski stolnici se vrši danes 6. aprila ob pol 8. zvečer. — Šest orgelskih točk bo izvajal ravnatelj stolnega kora Stanko Premrl, devet pevskih skladb stolni pevski zbor. Pevske skladbe, spremljane z orglami, bo vodil pevovodja »Ljub-ljane« Anton Dolinar, a capella skladbe Stanko Premrl.

Kralj Oidipus

Snoči je bila v doma razprodanem gle-dališču repriza nesmrtno Sophoklove tra-gedije »Kralj Oidipus«. Vprizorili so jo dijaki I. drž. gimnazije pod režijo g. Lipa-ha in v prevodu prof. Sovreta, izbrusenem blestečem prevodu, ki odraža eleganco sta-re grščine v polnih, gladkih resnancah na-šega jezika. Po uvodni besedi prevajalca, ki je zvalila slušalčovo pozornost v davno dobo pred 2500 leti, in ki mu je pokazala dionizijski izvor tragedije, se je dvignil za-stor in pozornost se je strme zila s tiho pesmijo zbora. Klub skromnim dimen-zijam solobnega odra, vzlic silni časovni razdalji med Sofoklovo dobo in današnjim človekom in vsem razlikam v promatranju

sveta in umevanju življenja — so vrole iz stare tragedije žive, oplojajoče silo več-no človeškega. Režiserju in igralcem, ki so razumeli svoje vloge kot pobožno izraza-nje antičnega duha, tega neprekosljivega triumfatorja človeške dostojanstva, je uspe-lo, da so nam podali Sofoklovo trage-dijo v vsej njeni verjetnosti in močeno-sti. Smelo bi trdili, da so jo izrazili boljše nego povprečni gledališki igralci, kakaj vi-se delo se je, da se ne niso naučili posnemati — varljive teatralike, ki se izumotava iz ru-tine in ki oropa živo besedo njene prist-nosti in neposrednosti. Predstava je dajala videz skrbnega, z ljubeznijo združenega dela in resnega napora, da se poda Sofok-lovo delo z vsem spoštovanjem, ki mu gre po veličini in slovesu.

V dobi enega leta je to drugi slovenski »Kralj Oidipus«. Prvega so vprizorili po-kljčni igralci na mariborskem odru. Če bi se mi hotelo primorjav, bi bila večina točk laskavo ugodna za ljubljanske dijake. Zdi se mi uprav čudovito, koliko resničnosti je ležalo ond, kjer so si profesionalci po-magali z okornim patosom. Vsi sporni pro-blemi so bili rešeni v režiji g. Lipaha z ne-primerno srednjego roko, zlasti pa vpraša-nje zbora. Medtem ko je mariborski zbor zapušal vtisk dolgočasnega, do nemož-ni brezpomembnega priveska Oidipove res-nične tragedije, ni bil dijaški zbor samo močoga dopolnilev, ampak celo organično zračen del tragedije. Petje s spremljiva-njem godbe je sicer modernizacija, ki je bržčas bližja krščanskim liturgij nego sta-remu zboru, vendar pa je zato efektivna in se ni zgodilo, da bi nas zbor zapustil ne-nasičene in razočarane. Zeleli bi si le, da bi bila godba nekoliko diskretnjeja; glasov

vir se zdi nekam preveč vsiljiv in kričč.

Uvažujmo starost in razmere onih, ki so prevzeli vloge, smemo po vsej pravici po-staviti na tehnično ljubezen in resnobo po-movanja teh mladih protagonistov in den-tragonistov in bi jim bili voljni odpustiti napake, ki bi jih storiili. V resnici pa je bila igra tako živa, da je marsikaj izginilo v senci in je bleščala samo pristna, verno zajeta kreacija, ki nam je prizi s celoto skušala pričarati iluzijo drugih časov, lju-di in bogov. Oidipus se mi je zdel posebno tuden v času dvomov, manj na višini sla-ve in gorja, ki je polna vrtoglavih skal, katere komaj prepleza velik umetnik. Jo-kasti je preveč silila na dno mladostnost, nežnost — kdo bi se čudil? Ali tudi ta Jo-kasta je bila kljub glasovni neizdelanosti in pomanjkanju resnične tragične note pri-krpljiva podoba iz antike, ki je v naših očeh sama mladost. Kreon je bil plastično izdelan — prava odrska figura, prav tako Teiresias. Sel iz Korinta, ki ga Oidipus imenuje starca, je dobil pomotoma masko moža zrelih let. Thebanski starešine so uga-jali po maskah in nastopu, zbor pa je tvo-riil zaokroženo skupinsko celoto ter je očil toval solanost in okus.

Vprizoritev je imela na občinstvo viden učinek; bila so mesta, kjer je ta tisočletni umotvor zastavil dih, kakor da bi plavala nad nami enca nespoznanega Zeusa, so spodarja usode in sreče, ki nas vava še da-nes s krivim zrcalom iluzij in prividov. Vi-se delo se je, da je v dobri obliki tudi kralj Oidipus tako »modern«, kakor bo 2500 let za nami jedva kateri komad, ki se je v njem ogledalo obličje našega časa.

B. Borko.

Domače vesti

* **Finančni delegat dr. Šavnik gre v Beograd.** Kakor javljajo iz Beograda, je delegat ministrstva financ v Ljubljani, g. dr. Karel Šavnik imenovan za načelnika v finančnem ministru. Za njegovega naslednika pri finančni delegaciji v Ljubljani je imenovan finančni nadsvetnik g. dr. Ivan Rupnik.

* **Neprestane upokojitve.** Upokojena sta prosvetni šef mariborske oblasti dr. Leop. Poljanec in prosvetni referent Ivan Vrščaj pri velikem županu mariborske oblasti. Za šefa prosvetnega oddelka v Mariboru je imenovan profesor pjevske gimnazije dr. Franc Kotnik. Nadalje so upokojili: dr. Fr. Vidic in dr. Ivan Karlin, referenta pri velikem županu v Ljubljani, pisarniški ravatelj pri velikem županstvu Josip Abram in arhivski uradnik Josip Baic.

* **Izprejembe v državni službi.** Iz državne službe je odpuščen po členih 135 in 234 uradniškega zakona s 1. aprilom 1927 Eibin Kristan, izseljeniški delegat v New Yorku. Uradnik pri direkciji državnih železnic v Ljubljani, inženjer Ivan Sorli, je prestaten k oblatni inspekciji dela v Mariboru, davčni upravitelj Rudolf Weikler v Novem mestu pa je trajno upokojen.

* **Promocija.** Dne 31. marca je bil na zagrebški univerzi promoviran doktorjem vsega zdravstva g. Pavel Lunaček iz Št. Ruperta na Dolenjskem. Čestitamo!

* **Zdravniška vest.** Za zdravniška centralnega higijenskega zavoda v Zagrebu je imenovan dr. Fedor Mikš iz Ljubljane.

* **Iz uradnega lista.** Uradni list objavlja v 36. letišnji številki pravilnik o zaposlovanju oseb, zaščitenih z invalidskim zakonom; nadalje pravilnik o pobiranju pristojbin za veterinarski pregled živine, ki se prevaža po železnici, za območje ljubljanske in mariborske oblasti, izvršeni Medimurje in Prekmurje, ter razglas o novi emisiji eskontnih list in o novi emisiji novinskih listov za državne pošilke.

* **Iz zagrebške oblatne skupščine.** Zagrebška oblatna skupščina je na predvečerjšnji seji sprejela urobo o obveznem zdravljenju tuberkuloze, veneričnih bolezni, trahoma in malarije. Zdravljenje teh bolezni je brezplačno; zdravlja daje država, oziroma oblast. Na isti seji je bila odobrena tudi uredba o obveznem pregledu zdravja pred ženitvijo. Pregledu se mora podvreči vsak moški pred ženitvijo. O pregledu sprejme brezplačno sprejčevalo. Razen takega sprejčevala se poroka ne sme izvršiti. Uredba je bila sprejeta z 61 glasovi proti 1 glasu. Za ženske se uvede tak pregled, ko bo na razpolago dovolj ženskih zdravnikov.

* **Vojaške vesti.** Imenovani so: za pomočnika komandanta 40. pp. podpolkovnik Čedomir Gužvič, 45. pp. podpolkovnik Dušan Petković, 49. pp. podpolkovnik Miroslav Martinčič. Dalje: za komandanta 1. bat. 39. pp. major Ivan Markulja, 2. bat. 39. pp. podpolkovnik Karel Dolenc, 3. bat. 39. pp. major Dragojub Stojanovič, 2. bat. 45. pp. major Ljubo Mišič, 1. bat. 49. pp. major Miroslav Petelin, 3. bat. 49. pp. podpolkovnik Otmar Langerholec. Za komandanta prve divizije bregajniške art. brigade je imenovan major Ovidio Beniger, za načelnika art. oddelka komande kosovske div. oblasti pa podpolkovnik Valentin Čop. — Upokojen je žand. podpolkovnik Minko Cvahte. V našo vojsko so sprejeti: rezervni poročniki Franjo Sedlak, Stanek Dimnik, dr. Franjo Aman, dr. Ivan Draganc in Janko Drobnič.

* **Podaljšanje telefonske napeljevalne na Dolenjskem.** Kakor se nam poroča, se še ta mesec potegne telefonska žica iz Višnje gore do Stične. Telefonsko javno govorilnico dobi v zgodnjem času tudi Trzinč. Trebnje, ki ima danes telefonsko zvezo s slovensko prestolico čez Novo mesto, bo pa v kratkem ž njo neposredno zvezano. Da bo pošto ravnateljstvo tem krajem z modernim prometnim sredstvom slišno ustreglo je čisto umevno saj se telegrafa občinstvo ne poslužuje več tako rado kakor svoje dni. Vse tako kaže, da ima veliko večjo prihodnost telefon kakor pa telegraf.

* **Osebnosti po pošti.** Strokovni izpit za prestop iz pripravne skupine so napravili za II. kategorijo: Jožica Čsonka, Justina Marušič, Olga Popotar, Ljudmila Tomazin Antonija Črnjač, Mara Zor, Gabriella Uratarič, Hedvika Kočvar, Tea Kenda, Justina Florjancič, Marija Mrak, Olga Podmenik, Mila Povše, Leopold Strnik, Dana Stirn, Mihaela Vidali, Franja Zgonc, Terezija Zemljak, Mara Dufar, Mihaela Kiler, Albin Thaler, Marica Struželi, Mara Sušteršič, Mara Šubin, Matilda Bervar, Frida Hutman Josip Kamensček, Mara Kocijančič, Vida Kusar in Mirko Lóske. Za III. kategorijo (III/4) Nikolaj Puhnan, Nežka Andrejč, Viktor Rozman, Berta Toplič, Josip Punjar, Milan Erat, Franc Kranjc, Pavla Kavčič, Josip Slabin, Stana Zagorjan Franca Bombač, Karla Šeme, Jožica Bižak, Josip Hauptmann. Terezija Radovan, Mirko Cerkevnik Marija Kinc, Anka Kramar, Eleonora Ribarič, Nada Tomažič, Avrelia Šafarič, Pavla Anžič, Ema Burdian, Glizela Gumilar, Ana Kolol, Franc Jakopin, Anica Blaznik, Lea Hladnik, Anica Krašovec, Pavla Štok, Franc Bernot, Sofija Majer, Jurij Banzal, Alojzij Furlan, Silvester Kavčič, Karel Ladstätter, Franja Cingel, Terezija Lovšin, Milena Perše in Ivan Bezjak.

* **Enemu vse, drugemu nič!** Prejeli smo: Zdravnikom stažistom v bolnicah je vlada odvzela še tisto bore, malo eksistentno plačo, ki so jo do sedaj vživali. Zdravnik, ki ima najdaljšo študijsko dobo na univerzi in čigar delo je določeno predvsem v dobrobit bližnjega, nima po končanih študijah pravice, da bi imel malenkostno plačo za svoj odgovorni posel. Kako drugače se postopa z nekaterimi drugimi študijanci! Kdor gre v sementišče, ima od prvega dne vso oskrbo na državne stroške brezplačno. Dočim se morajo drugi visokošolci boriti za svoj

obstane, je sementiščni popolnoma brez materialnih skrbi. In kako se tu ne zna prav nič prirediti, se vidi iz tega, da se vzdržuje pri nas dve bogoslovni, ena v Ljubljani, druga pa v Mariboru, dasi nimata oboje skupaj niti sto študentov! Ali bi ne za dostavala eno? Če more jurist, tehnik, medicinar, filozof študirati na svoje stroške, naj študira še sementišnik ali pa daje vsem vso oskrbo na državne stroške!

Izrebane srečke Saveza finančne kontrole

Dne 10., 11., 12., 13. in 14. marca so bile izrebane sledeče srečke Saveza finančne kontrole, ki so bile prodane v Sloveniji:

Gravirano sabljico: 165.652.

Civilne moške obleke: 46.395, 46.420, 69.915, 112.399.

Dežne plašče: 4368, 55.920.

Moške čevlje: 17.010, 165.506, 180.194.

Zenske čevlje: 4495, 87.864, 134.835, 155.798, 219.116, 219.525.

Moške klobuke: 17.431, 55.962, 69.848, 87.970, 165.049, 165.393, 180.798, 204.726.

Moške srajce: 4225, 4270, 20.101, 20.998, 29.641, 29.963, 46.969, 55.126, 55.328, 62.438, 69.694, 93.546, 105.910, 165.262, 180.127, 180.847, 195.690, 195.849.

Zenske srajke: 17.564, 29.803, 62.152, 62.962, 93.329, 105.517, 112.531, 214.231, 243.564, 243.966.

Sportne kape: 17.519, 17.746, 20.461, 20.917, 29.755, 46.930, 69.052, 69.964, 87.047, 87.195, 112.742, 124.669, 149.085, 149.149, 149.213, 165.977, 180.953, 195.999, 214.194, 214.648, 219.919, 229.834, 248.576.

Kravate: 20.054, 55.718, 69.470, 87.124, 124.858, 149.378, 155.096, 195.051, 214.015, 214.204, 229.284.

Zenske nogavice: 20.847, 29.922, 46.445, 55.381, 62.965, 165.199, 180.139, 204.402, 214.707, 243.685, 248.411.

Moške nogavice: 4942, 17.580, 46.708, 55.400, 62.803, 69.464, 87.052, 93.367, 124.358, 124.363, 124.726, 134.062, 134.404, 180.247, 214.768, 243.647.

Moške spodnje hlače: 4105, 4837, 20.639, 69.287, 69.484, 69.960, 105.358, 134.556, 180.091, 180.306, 214.950, 229.018, 248.456.

Zenske hlače: 17.574, 20.479, 29.289, 62.922, 69.234, 87.486, 93.050, 112.157, 180.865, 195.791, 204.033, 219.496, 229.095, 229.429.

Rokavice: 4343, 4382, 4760, 55.791, 55.939, 62.659, 105.890, 124.736, 195.802, 195.968, 214.225, 219.326, 229.390.

Brisače: 4491, 20.001, 29.189, 46.966, 62.255, 62.411, 62.950, 87.187, 87.484, 93.960, 105.775, 112.222, 155.299, 165.772, 180.919, 219.948, 229.943.

Zepni robci: 4427, 4459, 4501, 4542, 4582, 4620, 4861, 4931, 4990, 17.195, 17.232, 17.266, 17.272, 17.335, 17.782, 20.289, 20.772, 20.801, 29.059, 29.637, 29.914, 46.100, 46.096, 46.486, 55.601, 55.692, 55.918, 62.004, 62.251, 62.380, 62.479, 62.610, 69.037, 69.112, 69.265, 69.335, 69.691, 87.510, 87.117, 87.407, 87.517, 87.518, 87.735, 87.777, 93.124, 93.160, 93.164, 93.425, 105.304, 112.054, 112.060, 112.113, 112.352, 112.492, 112.520, 112.620, 112.886, 124.552, 124.590, 124.632, 124.966, 134.626, 134.679, 134.820, 134.830, 149.184, 149.234, 149.288, 149.314, 149.399, 149.506, 155.004, 155.109, 155.357, 165.074, 165.099, 165.369, 165.976, 180.540, 180.616, 180.622, 195.083, 195.307, 195.582, 195.725, 204.037, 204.430, 214.018, 214.068, 214.640, 214.672, 214.684, 214.517, 214.989, 219.023, 219.280, 219.446, 219.519, 219.771, 229.068, 243.475, 243.476, 243.597, 248.227, 248.739, 248.970.

Svileni robci: 4737, 17.565, 62.337, 62.818, 69.402, 105.458, 155.796, 165.131, 195.007, 214.289, 248.193.

Otroški čevlji: 4281, 4467, 4720, 29.078, 62.128, 62.436, 87.413, 87.924, 93.575, 124.911, 149.919, 155.460, 165.275, 195.953, 219.901, 229.310, 248.728.

Demarice: 4870, 46.708, 124.627, 124.899, 214.366, 229.368.

Otroške čopce: 4112, 4205, 4510, 17.226, 17.327, 17.492, 17.602, 17.774, 20.154, 20.400, 20.570, 20.907, 29.472, 46.055, 46.968, 55.171, 28.058, 62.317, 62.492, 69.004, 69.197, 69.306, 69.402, 69.811, 67.034, 87.820, 98.496, 105.058, 105.473, 105.908, 105.401, 105.818, 112.149, 112.899, 112.947, 124.825, 124.461, 124.899, 124.901, 134.070, 134.175, 184.545, 184.676, 184.842, 149.008, 149.088, 149.249, 149.917, 155.440, 155.784, 165.400, 165.781, 180.812, 165.689, 204.597, 214.345, 214.561, 214.944, 219.109, 219.442, 219.468, 219.680, 229.870, 243.757, 248.993, 248.994.

Otroške obleke: 105.267, 155.468, 204.004, 124.100, 195.817.

Moški svitri: 195.383.

Kolonska voda: 4080, 4109, 4226, 4800, 4729, 29.548, 55.501, 55.574, 87.054, 87.408, 112.706, 124.846, 155.854, 180.617, 195.064, 195.418, 195.760, 204.622, 248.758.

Pojas: 4387, 17.215, 55.587, 55.935, 87.916, 124.955, 149.133, 149.843, 214.537.

Ustniki: 4042, 4198, 4390, 17.208, 172.549, 46.057, 55.790, 62.146, 62.186, 62.674, 62.872, 87.450, 93.863, 105.145, 105.822, 112.114, 112.784, 112.888, 112.953, 124.474, 134.406, 149.095, 149.606, 149.851, 149.890, 155.852, 165.016, 165.018, 180.623, 180.699, 195.788, 204.087, 204.338, 204.447, 214.874, 219.610, 229.390, 229.944, 243.037.

Zilete: 4280, 4474, 4849, 17.773, 46.178, 55.181, 69.267, 93.141, 93.547, 93.628, 124.144, 149.044, 149.088, 149.087, 149.872, 155.085, 155.783, 165.172, 165.814, 180.002, 190.577, 180.259, 180.129, 195.590, 195.881, 214.016, 229.868.

Ovratniki: 4008, 4080, 4083, 4119, 4192, 4205, 4248, 4257, 4368, 4456, 17.001, 17.059, 17.351, 17.451, 17.507, 30.827, 29.062, 29.497, 46.019, 46.382, 46.390, 46.967, 55.004, 55.082, 55.109, 55.246, 55.371, 55.468, 55.589, 55.643, 55.853, 55.934, 62.052, 62.107, 62.182, 62.183, 62.242, 62.611, 62.741, 69.050, 87.010, 87.733, 87.892, 87.962, 98.498, 98.648, 98.702, 105.143, 105.524, 112.428, 124.145, 124.176, 124.943, 134.021, 134.092, 134.207, 134.506, 134.587, 134.618, 149.069, 149.124, 149.205, 149.377, 149.447, 149.648, 149.884, 155.014, 155.143, 180.515, 180.209, 180.677, 180.680, 180.747, 195.097, 195.563, 195.689, 195.818, 204.542, 204.894, 214.025, 214.030, 229.268, 229.780, 248.102, 248.476, 248.516, 248.586, 248.742, 248.794.

Oni, ki so zdeli dobitke, naj pošljejo svoje srečke na naslov »Savez finančne kontrole«, Kralja Milana ulica št. 64 v Beogradu, obenem s svojim naslovom, a dobitki se bodo razpisovali vsakemu po poštne povzetje.

Sekcija Saveza finančne kontrole v Ljubljani.

Stari trg 84

524

* **Umrl je dne 1. aprila v Hermancih pri Sv. Miklavžu v 79. letu starosti.** po svoji gostoljubnosti in dobrosrčnosti znan g. Michael Tomažič, bivši oskrbnik vinogradov Nemškega viteškega reda. Svojičas je bil blizu 20 let občinski predstojnik, ki je vedno imel v očeh le korist občanov ter je bil pravi oče ubogih. Bil je tudi mnogo let član kraj. šolskega sveta ter soustanovitelj posojilnice pri Sv. Miklavžu. Kako priljubljen je bil, je pokazal pogreb, kakršnih so imeli malo pri Sv. Miklavžu. N. v. m. p.

* **Smrtna kosa.** v ljubljanski bolnici je umrla 67 letna vdova nadučiteljica Marija Kropel, ki je mnogo let službovala kot učiteljica ročnih del na Zidanem mostu. — V Trbovljah je umrla včeraj v cvetu svoje mladosti stara komaj 17 let, gospica Stana Šetina. Pogreb bo v četrtek, ob 16. uri na pokopališču v Trbovljah. Blag lina spomin, žalujočim naše sožalje!

* **Izpit za zidarske, tesarske, kamnoseške in vodnjakarske mojstre** so razpisani na 16. 25. maja. Prošnje za pristopev k izpitu je vložiti pri izpitni komisiji v Ljubljani. Turjaški trg št. 1. najkasneje do 27. aprila.

* **Učiteljsko društvo za novomeški gnez** zboruje v soboto 9. t. m. ob pol 10. dopoldne na deški osnovni šoli v Novem mestu s sledečim dnevnim redom: 1.) Poročilo predsednika. 2.) Poročilo blaginjske. 3.) »O radiotelefoniji« predava z demonstracijami tov. Kržišnik iz St. Petra. 4. Razgovor o odkritju Muhove spominske plošče. 5.) Slučajnosti. Odbor pričakuje polnoštevilne udeležbe.

* **Živinski in kramarski sejem** v Semiču bo dne 23. aprila, dne 26. aprila pa v Metliki.

* **Tatvina na železnici.** V soboto so neznanzi zlikovci vdrl med postajama Brežice-Dobova v tovorni vlak št. 659 ter ukradli 2 zaboja blaga, težka 180 kg ter 66 kg čevljev. Blago je last ljubljanskih trgovcev Krišper in Urbanc ter je vredno 40.000 Din. Nekaj blaga so tatovi pustili ob železnici in so ga pobirali v bližini stanujoči ljudje. Orožništvo iz Brežic in Dobove ter železniška policija zasleduje tatove. Oparjamo prebivalstvo, naj ne prodaja pobranih stvari, temveč naj jih javi orožništvu.

* **Požar v Mengšu.** V Mengšu je v nedeljo ponoči vpepeli požar gospodarsko poslopje posestnika Alojzija Dornika in gospodarsko poslopje sosedu Franceta Gregorja. Ukneha je vsa kрма in slama in večinoma tudi gospodarsko orodje. Na pomoč so pritekla gasilna društva iz Mengša, Trznina in iz Domžal, katerim se je posrečilo omejiti požar na omejenih poslopih. Škoda se ceni na približno 180.000 dinarjev. Kako je ožen nastal, ni znano, domneva pa se, da je kak pasant po neprevidnosti vrgel cigaretni ogorek v suho dračje pri Dornikovem poslopiju.

Elegantni kostumi

ter pomladanski plašči za dame v krasni izbiri so po zelo nizkih cenah samo pri Lukiču

Fran Lukič, Pred škofijo 19.

* **Številne nesreče in nezgode.** V ljubljanski bolnici so pripeljali v ponedeljek več ponesrečenec. V bližini vasi Županje nile je nek Kamničar povozil posestnikovega sina Alojzija Brelica, ki je šel iz šole domov. Deček je dobil težke notranje poškodbe; voz mu je zmečkal tudi levo nogo pod kolonom. Pri lesni tvrdki »Vesna« v Kamniku je cirkularna žaga v zapetu odrezala desno roko 17 letnemu delavcu Ivanu Golobu. Na Vrhniki pa je služkinja Pavla Novak v službi pri ravnatelju tovarne konserv »Globus« padla tako nesrečno po stopnicah, da si je zlomila levo nogo. Na ljubljanskem glavem kolodvoru je pri razizranju tov. vlaka odbila zmečkal desno roko premikaču Ivanu Korošinu. Vsi štirje se zdravijo v ljubljanski splošni bolnici.

* **Zasledovan tat.** V Dolnji Lendavi je bil pred par dnevi izvršen drzen vlom v klet posestnika Jožeta Zerdin, isto noč pa v klet Franceta Zvera v Ljpi. Prvemu je bilo odnešenih 28 litrov žgania in dvojevska puška, drugemu pa 28 litrov žgania in 60 litrov vina. Zerdin ima škodo 1500. Zver pa 1200 Din. Samojvl voma je 35 letni Jože Horvat iz Gortjanaša, ki se potika po vaseh v družbi dveh neznanj tovarštev.

* **Razsoda v procesu Iso Lang.** Uprava državnih monopolov v Beogradu je razglasila razsoda v znanj tihotapski aferi Iso Lang iz Osjeka. Iso Lang in 16 njegovih tovarštev so obsojeni vsak na 200.000 Din denarne globe v dobro mopolneke blaginje, vsak na 50.000 Din v dobro državnih pristojnih, vsak na eno leto ječe in vsi skupaj na globo 62.475.000 dinarjev. Država je razen tega zaplenila tovarno za cigaretni papir »Mira« ter kandidno tovarno »Osješke trgovske delniške družbe«.

* **Velik požar v okolici Karlovca.** V selu Lazine, druga železniška postaja od Karlovca, je v ponedeljek zvečer požar uničil sedem gospodarskih vsa poslopija. Kako e nastal ogenj in koliko škode je, še ni znano.

* **Dva dumajška dečka izginita.** Na zagoreten način sta od petka, 25. marca izginita z Dumaja dva šestnajstletna mladenčca, gojenca tehnološkega obrtnega zavoda in kljub vsem poizvedovanjem oblasti se jima doslej še ni moglo priti na sled. Pogrešana dečka sta: Zoufaly Aleksander (Sandry) in Weinhappel Ferdinand (Ferdi). Zoufaly Aleksander se je rodil 1. aprila 1910 v Pusta Ada, fara Jarmina občina Gaboš, okraj Vukovar (Hrvatska) in je pristojen na Dunaj. Je 165—170 cm visok, ima svele, gladke in nazaj počesane lase, modre oči in okrog obraz brez brk, je visokega čela in bele polti ter rdečih lic ter ima vse zobe. Na desnih sencih nosi kot grah velik tvor Običen je v svizlozen jopič, rjavobeli majhen suknjič z dragoneriem, nosi hlače dokolenke in volnene nogavice, črno-belo

pisano srajco z ven zavilanim ovratnikom in močno nakovane svetlorjave gorske čevlje. Seboj ima zelen nahrbtnik. Weinhappel Ferdinand je 165—168 cm visok, a jako močan, nosi rdečkaste nazaj počesane lase pod nosom lahke brke, modre oči, kočnika na zgornji čeljusti štrilita lahko na ven, na levni mečici ima 5 cm dolgo brazgotino. Nosi siv usnjat suknjič, svetlosive nogavice dokolenke hlače, kratek rjav povrtnik z žametnim ovratnikom, sive volnene dokolenke kratke nogavice enake barve in svetlorjave močno nakovane gorske čevlje. Tudi on ima s seboj nahrbtnik. Zoufaly govori hrvatski nemški in dosti angleški. Weinhappel nemški in malo angleški. Oba dečka imata čez 100 šilingov denarja. Izmed izkaznih dokumentov imata oba domovinski in krstni list ter Zoufaly še avstrijski potni list, izdan od policijskega ravnateljstva na Dunaju. Prosi se vsakdo, da javi ali dunajskemu policijskemu ravnateljstvu ali pa domači policijski oblasti (žandarmerijski postaji), ako ve, kje se pogrešana nahajata. Ako pa slučajno pride z njima v stik, naj posreduje, da jih varnostna oblast zadrži in obvesti dunajsko policijsko ravnateljstvo telegrafično proti povračilu vseh stroškov.

* **Zoper mole — Tarmol.** V vseh lekarnah in drogerijah. Proizvala Chemotechna, Ljubljana. Mestni trg 10. 465

* **«ITO» zobna pasta najboljša.**

* **Ugoden nakup nogavic.** vezene in žepnih robcev je pri O. Dobeč. Pred škofijo št. 15. 109

H. de BALZAC:

Ljubimkanje v samostanu

?

Prekrasni ljubavni veštili!

Iz Ljubljane

* **Prodaja »Ljublj**

Iz Maribora

a— Potovanje v Ameriko. Doživljaj mlade izseljenca. Potopisne črtice. To predavanje br. Lintnerja prirediteljski Sokol v svojem Sokolskem domu danes ob 19. uri-6 tem predavanjem se otvori ciklus zanimljivih potopisnih predavanj br. Lintnerja, ki je prepotoval ves svet. Mariborčani se ugodno zabavajo! Vstopnine ni!

a— Korošci. Ker je sedaj Narodni dom preurejen in dogotovljen, se Korošci zopet zbiramo v Narodnem domu in bo prvi sestanek danes ob 8. uri v novi posebni sobi. 527

a— Potres v Mariboru. Danes ob 15.25 je bilo čutiti v Mariboru dve sekundi trajajoči potres lahkega značaja.

a— Nezvesta žena. Simonu D. je pred par dnevi, ko se je mudil na delu, ušla njegova žena. Z njo pa je izgubila še omara kredence, pernica in druge malenkosti iz gospodinjstva, v vrednosti 6000 Din. Opeharjeni mož ima sploh veliko smolo z ženami. Prva se mu je obesila, druga mu je odnesla imovino.

a— Ukraden avtomobil. Včeraj je bil v Rušah izpred gostilne Novak ukraden trgovskemu potniku Ulerju avto št. SI 1-683 k. so ga pozneje našli razbitega blizu koldovra.

a— Sleparski agent. Po Mariboru je hodil pretekle dni agent, ki je prodajal neki prašek za čiščenje medenine. Trgovcu Wiplingerju je prodal tega praška za 1200 Din ter kasiral denar. Lahkoverni trgovec se je kmalu prepričal, da so praški ničvredni. Agent pa jo je že popihal iz Maribora.

a— Aretacija nevarnega sleparja. Na Dunaju so aretirali Rudolfa Vogla, ki je izvršil v Ljubljani in Mariboru več drznih sleparij na ta način, da je nakupoval razne malenkosti in jih plačeval s stidnarskimi bankovci. Ko pa mu je trgovec vračal drobiž, je trdil, da je plačal s tisočdinarskim bankovcem. Tako je v Mariboru opeharil med drugim tudi nekoga lekarnarja in neko delavca Franca Pukliča, uslužbenega v opekarni Steinklobner. Ko je šel yasovat k svojemu dekletu, ga je zabodel njegov ljubosumni tekmelec Lubež z nožem v desno roko.

a— Spominsko proslavo Jovana Cvijića je v nedeljo dopoldne priredilo »Zgodovinsko društvo v Mariboru« v čitalnici dvorani Stubijske knjižnice. Proslavo je otvoril in pozdravil slavnostne goste društveni predsednik prof. dr. Fran Kovačič, ki je povdaril pomen pokojnega srbskega znanstvenika Jovana Cvijića za svetovno znanost in njegove zasluge za našo državo. O slavljeniku kot znanstveniku je v daljšem vuru predaval prof. Fran Baš ter je podrobno opisal življenjsko znanstveno delo Cvijićev, ki je na temelju novih geografskih metod nemških znanstvenikov, izpolnjeval njih z metodami ameriških geografov, kot prvi raziskal in opisal Balkan. Zanimivo je, da je Cvijić začel svoje sistematično znanstveno delo s proučevanjem našega Krasa in končal s proučevanjem ledene dobe zopet v naši ožji domovini, v Sloveniji. Žal, da je bil prof. Bašev slavnostni govor tako kondenzirana reprodukcija znanstvenih izsledkov velikega učenjaka, da so mu težko slediti tisti, ki ne razpolagajo z nadpovprečnim znanjem v moderni geografiji. Profesor dr. Kovačič je še opozoril na Cvijićev delovanje na mirovni konferenci v Parizu, na kar je prof. Ribarič prečital nek dokument, iz katerega je bil razviden nenavaden vpliv in ugled, ki ga je užival Cvijić kot naš delegat pri ostalih članih mirovne konferencie. Udeležba na spominski proslavi je bila razmeroma neznatna, — komaj blizu pideset oseb — kar priča o veliki indolenci velkanske večine mariborskega razumnštva. Med udeleženci je bilo opaziti g. prosvetnega referenta dr. Poljanca, zastopnika mestne občine g. Rodoska, drž. pravdnika dr. Jančiča, za Ljudsko univerzo inž. Kulkovca, več srednješolskih ravnateljev in profesorjev odbornikov Zgodovinskega in Muzejskega društva nekaj učiteljev ter večje število dijakov in dijakov.

a— Posojilnica v narodno-kulturne namene. Odbor Posojilnice v Narodnem domu je iz čiste dobička za leto 1926 naklonil sledeče podpore: Dilaški kuhinji, Glasbeni Matici in Narodnemu gledališču po 15.000 Din, Profituberkulozni ligi. Ljudski univerzi in Sokolskemu domu po 10.000 Din, Slovenski dilaški zadrugi v Pragi. Skladu za poročnišnico in Stavbni zadrugi »Doma« po 3.000 Din, Zgodovinskemu društvu, Učiteljskemu domu, Nar. žel. glasb. društvu »Drava« in Jugoslovensko-čehoslovaški ligi po 3.000 Din, Tujsko-prometni zvezi, Podpornemu društvu na gimnaziji, Obrtno nadaljevalni šoli, Trgovsko nadaljevalni šoli, Ljudski univerzi, Konkretnemu društvu za mariborsko oblas. Požarni brambi v Mariboru, požarni brambi na Pobrežju, Domu slepih in Zvezi kulturnih društev po 2000 Din, Podpornemu društvu na realki, Pedagoško didakti krožku, podpornemu društvu vinarske šole, podpornemu društvu na trgovski akademiji po 1500 Din, Podpornemu društvu na moškem in ženskem učiteljskem, Jugoslovenski Matici, Moški podružnici CMD, požarni brambi v Raču in Pekrah, občini Cirknica za postajališče, podpornemu društvu slepih, vinarskemu društvu in Dečjemu domu po 1000 Din. Društvo kmetijskih strokovnjakov, osnovni šoli Zg. Sv. Kungota, Sehnica ob Dravi, CMD podružnici v Kamnici po 500 Din, Društvo državnih upokojencev 200 Din, revnim dijakom 3.500 Din. Kaj pa drugi mariborski denarni zavodi, posebno zagrebške filijale?

a— Tihotapstvo s saharinom. Finančna kontrola na Placu je imela srečno roko, ko je dne 2. aprila ob 1. uri zjutraj trčila na tihotapsko družbo štirih oseb iz Maribora in okolice, ki se je težko obložena plazila proti Mariboru. Dva tihotapca, ki sta sko-

bila naknadno aretirana, sta blago odvrzla in zbežala, dočim sta bila druga dva prijeta z blagom vred. Ako ne bi imeli smole, bi se bil pač trud izplačal, kajti finančni kontrolni je padlo v roke 24 kg 220 gramov 440 kratnega saharina, 5 kg sladkorja, poleg cigaretnega papirja in vžigalca. Pač žalostna tihotapska Velika noč, ki bo še žalostnejša, ko bo treba plačati težko denarno kazen, poleg zaporne kazni, ki tudi tihotapce čaka.

„Kalvarija žene“

§ 144.

Harry Liedtke

zdravnik za ženske bolezni

Conrad Veidt

državni pravdnik

PRIDE! POZORI! PRIDE!

v kino »DVOR«.

Iz Celja

a— Klerikalni krščanski demokratizem v praksi. Kot državni namestnik, ki sem zadnja leta že dovolj pretrpel in mnogo prestradal, si dovolim na visoko klerikalno gospodo okrog »Slovenca« staviti jonično vprašanje, kako to, da so mogli biti poslanci in ministri iz njihove stranke tako silno vneti za »pravico« napram skrajšani in protidržavni črnogorski dinastiji, za katero so odglašali poleg velike odškodnine za odvzeto premoženje še celih 42.000.000 Din dosmrtno rentnine. Državni namestniki pa čakamo že skoro štiri leta na izplačilo diferenc na plačo, ki jih nam država dolguje za pošteno in državotvorno naše delo. Za ta dolg, ki ga je država zakonito priznala in ki se naravnost kruto in brezobzirno zadržuje najbednejši in izstradani jugoslovenski državljani, tudi ni nikdar denarja na razpolago. Kako morejo nadalje zastopniki krščanske morale in ljubezni do bližnjega zagovarjati to svoje glasovanje, ko se bo vendar naš denar od odstranjenega črnogorskega dinastije razpajal in porabljal po inozemstvu, med tem ko na naši lastni zemlji na tisoče naših vdov in sirot po državnih namestnikih umira od skrbi in glada s svojimi številnimi rodbinami, kjer jim država noče izplačati zakonito zasluge in tudi že priznane posmrtnine. Hic Rhodus, hic saluta! — Drž. namestnik.

a— Sestanek Narodno strokovne zveze v Celju. V nedeljo dne 10. t. m. ob 2. popoldne v gostilni »Sokolski dom« v Guberju sestanek članov NSZ. Radi važnosti sestanka prosimo, da se ga vsi zanesljivo in točno udeležijo.

a— V celjski javni bolnici sta umrli dne 2. aprila Brilje Urban, krojaški pomočnik na Dečkovem trgu v 64. letu starosti. in dne 4. t. m. Vengust Franc, sejmaj iz Prešernove ulice v Celju v 47 letu starosti. Dne 4. t. m. je umrl Marko Koradej, uslužbenec pri g. Rebeuscheggu, v 65 letu starosti.

a— Prenos obrti. Te dni se preseli s svojimi mesarji iz Guberja v Celje mesar g. Adolf Urbančič. Svoji obratni lokal bo imel v hiši Kolenčevih naslednikov na Kralja Petra cest. G. Urbančič je rodom Primorac ter ga že njegova narodna zavednost občinstvo prav toplo priporoča.

a— Iz policijske kronike. Dne 4. in 5. aprila prijavljeni slučaj: 2 prestopka radi razgrajanja po noči, 1 prestopka kofulje, 1 prestopka radi krošnjenja, 1 prestopka proti osebni varnosti (neprevidezno kofesiranje) 1 izguba denarnice (3000 Din) 1 izguba dežnika, 1 nakoba otroške čepice.

a— Ceste, ki niso ceste. Tako zanemarljivost v naši lepi Savinjski dolini menda še ni bilo. Državna cesta iz Celja proti Ljubljani je v skrajno slabem stanju. Za avtomobile je postala ta cesta prava past in se le čudimo, da se ne zgodi večje nesreče. Vsak voznik riskira najmanj prestopke cestno policijskega reda, ker ne more voziti vedno po desni strani ceste, kakor je to predpisano. Ob cesti je navožen gramoz, a s tem seveda cesta še ni popravljena. Promet na tej cesti je zelo velik in bi se morala cesta trdno popraviti. Največji unikum ceste pa je cesta iz Zalca v Zabukovco. Kdor želi smrti, ali da si vsaj zlomi nogo, naj gre — pa samo peš ponoči — po tej cesti. Ta cesta je že prava sramota za naše razmere. Nobene krivice nečemo delati okrajnemu zastopku. Vsekakor bi bilo potrebno, da bi se v kratkem izvršile volitve v srezko skupščino in da bi potem dala država blagajna na razpolago dovoljna sredstva.

Iz Kranja

a— Vlom v tobakarno. V noči od sobote na nedeljo je vliomil neznan vlomilec skozi okno v tobakarno gospe Josipine Lampert nasproti tvrde lica. Vlomilec ni našel zalajenega denarja, pač je odnesel večjo količino cigaret v vrednosti 700 Din.

a— Sijalen uspeh igre Bratje sv. Bernar. da je spravil klerikalne kroge okrog tukajšnjega »Ljudskega doma« popolnoma s tira in zapisali so v nedeljskem »Slovencu« očitke, poročene v zeleni zavisti in jezi. Kako se more povzpeti dopisnik do gosposkosti, da očita imenovani igri »smesne« nje redovniškega življenja in prikazovanje v napačni luči, ko je vendar notorično, da je to igra namenjena vprijeti malo preje tudi tukajšnji klerikalni »Ljudski« odori, a je moral to misel opustiti, ker ni zmogel potrebnega ansambla. Torej za nje ne bi veljali očitki, če bi zmogli vprijeti. Najboljši dokaz našega pravilnega nastopanja in vprijetanja igrer pa daje občinstvo samo, ki je brez razlike trikrat napolnilo dvorano, in to mnogi iz klerikalnih vrst. Sedaj imajo priliko, da spoznajo »Slovenčev« hinavsko dvojni moralo!

a— Nevarnost avtomobilistov pred lučmi kamnov. V Naklem nad Kranjem bi kmalu doživeli neki izletniki v avtomobilu nesrečo vsled zloboznosti vaških otrok. Ko je vozil avto skozi vas, je nenadoma vrget proti avtomobilu neki pastir precejšen kamnen. Le sreči se je zahvaliti, da je kamen s silo zletel tik pred glavami zadaj sedečih pasažirjev. V interesu varnosti avtomobilistov, katerih je ravno ta gorenska cesta najbolj bogata, je, da šolske oblasti in drugi vzgojni činitelji že v kalit izrečijo te nevarne sale.

a— Zanimanje za nocojšnjo predstavo »Gledališkega odra« je med prebivalstvom veliko in splošno »Bratje sv. Bernar. da« so zapustili še od prejšnjih odličnih vprijetov trajne vtise. Pričetek bo točno ob 20. uri na kar opozarjamo občinstvo.

a— Iz državne službe. Na mesto profesorja Marinka, ki je imenovan za ravnatelja gimnazije v srbski Požegi, je nameščen na tukajšnji gimnaziji prof. Novak, ki so ga pregnala italijanska oblastva iz Idrije. Neprilicavost je bila te dni odpovedana služba g. Salovicu, profesorju risanja, čemer je bilo organizacijsko delo tega odličnega pedagoga sredi šolskega pouka prekinjeno. Ali nima morda že klerikalni persekutorji svojih prstov vmes? Na njegovo mesto je nameščen prof. Jugovič.

Iz Trbovelj

a— Občni zbor Kmetijske podružnice v Trbovljah. V nedeljo se je vršil občni zbor Kmetijske podružnice. Iz tajniškega poročila g. Adolfa Jesiha posnemamo: Od lanskega leta je nabavil odbor troje plemenitih bikov in 4 mrjaške, ki so se razdelili po potrebi od oddali po dogovorjeni ceni. Pričakovati je, da se bo mnogo članov odzvalo povabilu živinorejskega odseka okrajnega odbora, da se prijavijo za nakup čistopasmašnih krav in telic, ki jih bo oddajal odsek za polovico ceno. Odbor je skrbel tudi za povzdigo sadjereje. Jeseni je nakupil 132, sedaj na pomlad pa 688 sadnih dreves, ki so se oddajajo članom za polovico ceno. Na odborovo prošnjo je občina nakazala podružnici parcelo, kjer se bodo vzgajale razne vrste sadnega drevja. V svrhu vzgajanja umnih sadjerejev se je vršil letos dvodnevni poučni tečaj. Poslom, ki že nad 10 let neoprtega služijo enega gospodarja, je neopredgla denarna nagrada. Odbor je prispeval za kritje stroškov gospodinjstva tečaja v Hrastniku. Za letošje je priznal okrajni zastop 20.000 Din podpore in odbor obvestil, da bo k zaščitenju cepilnic pravišev proti redčiji plačal za vsakega posestnika a polovico takse. Ker pa je odbor sklenil prispevati za zaščitno cepljenje drugo polovico takse, se bodo pravišči cepili članom brezplačno. Podružnica šteje sedaj 215 članov. Dobrodoval je imela podružnica 50.000 Din, izdatkov pa 20.000 Din. Po poročilu računskih pregledovalec je bil podeljen odboru absolutorij. Zatem so se vršile volitve delegatov za občni zbor Kmetijske družbe v Ljubljani. Občnega zbora se je udeležilo komaj 45 članov od 215, in še te je pripeljal s seboj g. kaplan Zmavec, vodja SLS v Trbovljah. Zato je razumljivo, da so bili izvoljeni kot delegati sami klerikalci: Cestnik, Zavrž, Urbaj, Grižar in Mrzelj. Odbor, ki je v naprednih krogih, naj to izpremembo uvažuje in drugič bolj pripravi svoje članove za občni zbor. Po volitvi delegatov se je vršilo poučno predavanje g. šolskega upravitelja Levstika iz Celja o sadjarstvu.

a— Občni zbor Gasilske okrajne župe. Občnega zbora Gasilske okrajne župe se je udeležilo 22 delegatov. ki so zastopali gasilska društva Trbovlje, rudnik, Trbovlje, t. g. Hrastnik, Dol, Laško, Loka, Rače, Rečica. Rimske toplice in Vrhnovo. Po poročilih društvenih funkcionarjev se je vršila volitev župnega starešinstva za 3 leta. Izvoljeni so bili kot načelnik g. Guček, podnačelnik Dolinšek, poslovođa Holešek, namestnik Kos iz Rače, prisvaden Majcen iz Laškega. Kot delegata za zvezno skupščino g. Guček in Holešek. Izredni občni zbor v Hrastniku se sklče ob priliki praznovanja 40letnice obstoja tamošnjega društva.

a— Stanovanjska hiša za upokojeince. Občina bo kupila v Hrastniku zemljišče, na katerem postavi sanovanjsko hišo za rudarske upokojeince.

Gospodarstvo

* Naš izvoz jaje in ljudski zaslužek

V sorazmerju z drugimi živalskimi proizvodi predstavlja izvoz jajc iz naše države prav posebno važno gospodarsko postavko. Ta izvoz je že velik, lahko pa bi bil še mnogo večji.

Ako bi se znašlo nekaj uvidenih in podjetejnih ljudi, ki bi organizirali zbiranje jajc, njihovo prebiranje in porazdeljevanje po porabni možnosti ter vrednosti, bi naš izvoz v kratkem mogel silno porasti. Vrh tega bi pridelovalci prišli do boljših izkupičkov, mnogo ljudi bi našlo pri zbiranju in sortiranju jajc prav tedne zaslužke, izvozno podjetje pa bi sprito vsega tega laže vnovčevalo jajca v inozemstvu in bi dosegalo povečane dobičke, ko bi se kvaliteta njihovega izvoznega predmeta, tipizirana, uveljavila na inozemskih tržiščih.

Menda ni zlepa drugega izvoznega predmeta, ki bi v naši državi mogel doseči tako lahek razvoj, povečanje in dajanje prav izdatnega zaslužka vsem, ki bi imeli posla pri tem, ter bi obenem mogel silno ugodno vplivati na našo trgovinsko bilanco. Čudno je, da se izvozu jajc poseveča tako malo pažnje. Seveda, jajce je mnogo manjše kakor vol in zato ga izvoznik težje opazi. ako se v vsa ta vprašanja ni poglobil. In vendar vsakoletni izkupiček za izvozna jajca prav nič ne zastaja za izkupičkom, izvršajočim od izvozne goveje živine. Pa tudi poraba jajc je ekoro neomejena, vnovčevanje in transportiranje v primeri z živino mnogo lažje in cenejše, pa manj riskantno.

Dosti je manjših kapitalistov, ki razpolagajo z zneski 40.000—50.000 Din; s tem denarjem ne vedo, kaj početi: nalažanje v hranilnici jim donaka premalo. Ako bi se nekaj takih zbralo v primerno ekspanzno družbo, bi s pomočjo pronaalcev lahko sebe in svoj denar dobro zapopili ter si zagotovili lep obratovanje. Kakor nam poročajo, se v zadnjem času ustanovitev take družbe že pripravlja. Zeleti bi bilo, da pride do ureditve.

Prodaja hmeljskih sadežev

Na obnem zboru Hmeljarskega društva v Zalcu je poročal gosp. Edvard Kuček o prodaji hmeljskih sadežev ter izjavil med drugim:

V novejšem času so nastopili škodljivci posebne vrste, ki ogrožajo hmeljarstvo, in sicer v večji meri nego oni, ki povzročajo boleznii, to so prekurčevalci hmeljskih sadežev, ki jih pošiljajo v Bačko.

Po poročilih, ki smo jih dobili, se bo povprečno površina hmeljskih nasadov v Bački za 100 odstotkov, in sicer od 4000 ha na 8000 ha. Kaj pomeni to za naše hmeljarstvo, si lahko tolmachi vsak hmeljar zase.

Mnogo je še nerazodnih hmeljarjev, ki brezvestno prodajajo sadike tem prekurčevalcem. Koliko zla storijo s to prodajo, se da ne uvidevajo. Prišel pa bo čas, ko bodo cene padle zaradi nadprodukcije hmelja pod produktivne stroške in za vse to se bodo imeli pošten hmeljarji zahvaliti izdajcem hmeljarstva.

Hmeljarsko društvo je storilo, kar je bilo v njegovi moči, da zabrani to nepošteno trgovino. Zaprošilo je tudi ministarstvo za kmetištvo in vode, da prepreči izvoz sadik iz Slovenije.

Ker pa od merodajnih činiteljev ni pričakovati pomoči, je potrebno, da se vsi hmeljarji strežno proti tem škodljivcem prekupcem sadik ter vsako prodajo odločno odklonijo. Odbor Hmeljarskega društva je razmišljal, kaj je storiti napram tem brezvestnim ljudem ter prišel do sklenila, da predlaga občnem zboru za sprejem resolucije, katere vsebina je naslednja: Imena vseh onih, ki so se bavili in se še bavijo a prodajo hmeljskih sadežev v Bačko, naj se označijo na črni deski, ki naj bo pritrjena v kakem javnem lokalu na vidnem mestu.

Poročevalec je priporočil, naj bi se imena teh prodajalcev od časa do časa objavila tudi v vseh slovenskih časopisih, da bo ljudstvo vedelo, kdo je škodilivec našega hmeljarstva.

Slednjč je še naložil hmeljarjem na sree, naj se v posameznih vaseh organizirajo in ob času rezitve hmelja razglasijo, da prepovedujejo vsako nabiranje sadik na svojih hmeljiščih ter da bodo vsakogar, kdor ne upošteva te prepovedi, nazonili radi tativine.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (5. t. m.) Pšenica: baška, 75 kg, 2 %, 2 vagona 305. Oves: baški, 1 vagon 177.50. Turšica: baška, 8 vagoni 157.50 — 158; baška, okolica Sombor, 1 vagon 160; banatska, 3.5 vagona 154 — 155. Moka: baška, 0.85, ekaport milinov, 1 vagon 465; baška, 0.85, 1.5 vagona 525; baška, 0.75, 1.5 vagona 250. Tendence mlačna.

Dunajska borza za kmetijske produkte (4. t. m.) Slaba kurčija, posebno ker so prispejali iz Budimpešte mlačneše poročila. Po pšenici se malo povprašuje. Turšica mirnejša. Oves nespremenjen. Uradne novice v očetnem na nespremenjenem stanju.

Dunajski goveji sejem (4. t. m.) Dogon 2968 komadov; od teh je bilo 191 iz Jugoslavije. Cene vztrajne, le bili so notrali malo nižje. Za kg žive teže notirajo: voli I. 1.50 — 1.75 (izjemno 1.80 — 2), II. 1.15 do 1.45, III. 0.90 — 1.15, bik 1.10 — 1.40, krave 0.75 — 1.25 (1.45), slaba živina 0.55—0.80 šilinga.

a— Znižanje cen za sol. Kakor smo že poročali, se kljub zadevnim obljubi še ni znižala monopolna taksa za sol za 50 par pri kilogramu. V trgovskih krogih je zaradi zadevnih časopisnih vesti nastala neorjentriranost in je Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani brzojavno intervenirala, da se pojasni položaj. Na svojo urgenco je dobila 3. t. m. odgovor, da je upravni odbor monopolne uprave že sklenil zahteti in da čaka ta sklep samo še na podpis finančnega ministra.

a— Silno naraščanje konkursov v naši državi. Po podatkih Jugoslovanskega društva za zaščito upnikov je bilo zabeleženo v prejem četrtletju I. t. v vsej naši državi 319 konkursov, dočim jih je bilo v enakem času lanskega leta samo 212. Število konkursov se je torej povečalo za 137 ali za 182 odstotkov. Po pokrajinskih odpale (v oklepajih številke za enako dobo 1926) na: Slovenijo in Dalmacijo 29 (30), Srbijo in Črno goro 228 (105), Hrvaško in Slavonijo 40 (23), Vojvodino 34 (35) ter na Bosno in Hercegovino 9 (19). Kakor vidimo, nosita rekord Srbija in

Črna gora z 228 konkurzi ali a 66 odstotki vseh konkursov v državi; od teh pa jih odpade na sam Beograd 47 ali 21 odstotkov. Iz gornjih števil vidimo tudi, da se je število konkursov napram lasti ogromno povečalo le v Srbiji in Črni gori ter Hrvaški in Slavoniji, dočim se je v drugih pokrajinah, predvsem v Bosni in Hercegovini celo zmanjšalo. Pri nas v Sloveniji se je zmanjšalo število konkursov samo za 1. kar je brezpomembno in gotovo ne pomeni bližanja boljših časov slovenskemu gospodarstvu.

a— Cene na celjskem trgu. Celjski trg postaja v zadnjem času, zlasti ob sredah in sobotah, precej živahen. Dobro je preskrbljen z mesom, z južnim sadjem in solivcem. Cene so glede na prejšnji mesec ostale precej konstantne. Mese in mast: govodina v mesnicah I. 15 — 17, II. 14 — 16, na trgu I. 15 — 17, II. 12 — 16, teletina I. 16 — 18, II. 15—17, svinjina I. 25, II. 22.50, slanina 22.50 — 24, mast 26, gnuj 30 — 32.50, prekajano meso 27.50 — 30 Din kg. Perutnina: kokoši in petelin 30 — 35, race 30, gosi 50, purani 100 Din kg. Ribe: krapi in ščuke 28 Din kg. Mlečni proizvodi: mleko 2.50 — 3, kislismetana 16 Din liter, sirovo maslo 44, šajno 60 — 68 Din kg. Jajce: 1 Din komad. Sprejeto blago: kava Portoriko 72, Santos 65, Rio 44, sladkor kristalni 15.50, v kockah 17.50, riž 9 — 12 Din kg, namizno olje 22, bučno 17 Din liter. Mleviski izdelki: moka 0.00 5.35, 0.5, 0.20, 0.2, 5 in 0.4 4.75, turšična moka 2.40, turščični zdrob 3.20 Din kg. Zito: pšenica 330 — 340, riž 250 — 260, ječmen 250, oves 230, turščica 215 — 225, fižol 350 — 450 Din 100 kg. Krma: seno 70 do 90, slama 50 Din 100 kg. Zelenjava: italijanska glavna solata 14, radič 16, karfjola 7 — 8, krompir 2.25 Din kg.

a— Načrt zakona o vodnih sadražah. V generalni direkciji vod je že pripravljen ves potreben material za izdelavo našega zakona o vodnih sadražah. Posebna komisija strokovnjakov bo načrt v kratkem izdelala. Novi zakon bo postavljen na moderno podlago in bo omogočal enotno poslovanje vseh vodnih sadražev v naši kraljevini. V zvezi s tem se je otvorilo tudi vprašanje večjega inozemskega posojila za izkoriščanje vodnih sil.

a— Redni občni zbor bo imela Celjska posojilnica, d. d. v Celju, 19. t. m. ob 5. popoldne v svoji sejni dvorani. Med drugim se bo sklepalo tudi o valorizaciji.

a— Gospodarska literatura. Izšla je 3. številka »Trgovskega Tovariša« z naslednjo vsebino: Josip J. Kavčič: Prisilna poravnava in kriza; Fran Govekar: Trgovci in prva železnica po Sloveniji; Dr. L. Bšim: Vsebi na trgovinskih pogodb; Anton Podgoršek: Valutne cene v cenovni politiki podjetij; Josip Golob: Francoska trgovina najnovjeje dobe; To in ono; Društvene vesti. Naročnina stane letno 36 Din. Uprava: Ljubljana, Gradišče 17/1. — »Luka Aleksandrova na ušcu Neretve«. Izdaje Trgovske in obrtniške zbornice v Sarajevu. Vsebuje več razprav, 4 zemljevide in 1 risbo. Knjižica je tiskana v cirilici. — »Sjajni Vestnik« VII. Ljubljanskega velesejma (2.—11. julija 1927) prinaša podatke o rezultatih lanske prireditve in razne velesejmske informacije.

a— Velesejem v Posnanju na Poljskem se bo vršil od 1. do 8. maja t. l. Podrobne informacije o sejmju so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Borze

5. aprila.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupijski zaključki.) Vrednote: investicijske 88.5 — 87, Vojna škoda 0 — 337, zastavni in komunalne Kranjske 20—22, Celjske posojilnice 195 — 197, Ljubljanska kreditna 150 — 0, Merkantila 99 — 100, Pradedona 1850 — 0, Kreditni zavod 160 — 170, Trbovlje 0 — 425, Vevče 120 — 0, Stavbna 55 — 65, Sešir 104 — 0. — B la go: Tendence za les, za prekomorsko blago čvrsta, za deželne pridelke mlačna. Zaključenih 15 vagonov lesa.

ZAGREB. Majhen promet zasebnih vrednot. Pri državnih vrednotah je bila tendence za Vojno škodo nespremenjena; tečaj je ostal na večerašnji višini. Promptna se je trgovala po 337 — 337.5, za ultimo junija po 343. V investicijskem je bil zaključek po 88.5. — Italija je v Curihu dalje pokočila in znatno prekoračila 25; ob sklepu je notirala 25.09. V Zagrebu se ji je tečaj dvignil za 2—3 točke in je končala na 275. Druge devize nespremenjene. Skupni devizni promet 11.2 miliona dinarjev. Notirale so devize: Amsterdam izplačilo 227.5 — 228.5, Dunaj izplačilo 800.45 — 803.45, Berlin izplačilo 1351 — 1354, Italija ček 277.45 — 275.45, London izplačilo 276.2 — 273. New York ček 56.75 — 56.96, Pariz izplačilo 222.625 do 224.625, Praga izplačilo 168.3 — 169.1, Svica izplačilo 1094 — 1097; valute: dolar 56.4 do 56.6, avstrijski šiling 800.5 — 803.5, efekti: bančni: Eskomptna 104.5 — 105.5, Jugo 95 — 95.5, Pradedona 850 — 855, Ljubljanska kreditna 154 — 155; industrijski: Dubrovačka 410 — 420, Danica 115 do 120, Gubman 265 — 280, Ises 46 — 48, Slavonija 28 — 28.5, Trbovlje 430 — 435, Vevče 137.5 — 142.5; državni: investicijske 88.5 do 88.75, agrarne 54 — 54.25, Vojna škola promptna 337 — 337.5, kasa 337 — 337.5, april 337 — 340, maj 341 — 342, junij 342 do 343.5.

BEograd. Devize: Amsterdam 2282 do 2284, Dunaj 800.0 — 808.5, Berlin 1351.5 do 1354.5, Budimpešta 994.5 — 997.75, Italija 273.43 — 275.43, London 276.2 — 277, New York 56.75 — 76.95, Pariz 222.65 — 224.65, Praga 168.3 — 169.1, Svica 1094 — 1097.

TRST. Devize: Beograd 86.25 — 86.75, Dunaj 286 — 296, Pariz 61.25 — 61.75, Pariz 81 — 81.50, London 100.55 — 100.95, New York 20.62 — 20.72, Curih 896 — 400, Budimpešta 355 — 365, Bukarešta 11.75 do 12

Iz življenja in sveta

Dan se daljša

Zopet nekaj za leguhe! Tisti, ki imajo 24 ur dnevno časa, da polegajo, pohajajo in sploh samo uživajo življenje, utegnejo z veseljem sprejeti vest, ki jo je objavil astronom dr. Hoellink, da se namreč dan podaljša vsaki 100 let za 3 sekunde. Sicer te 3 sekunde ne pomenijo posebno mnogo, ker redko kdo doživi 100 let, nekaj dobička pa bodo vendarle prinesle tudi povprečno kratkodobnemu človeškemu življenju.

Že l. 1865. so ugotovili, da dan ne šteje natančno 24 ur, temveč je sleherni naslednji dan daljši od prejšnjega, seveda le za neznaten delec sekunde. Vsako stoletje se dan podaljša, kakor smo zgoraj omenili, povprečno za tri sekunde. Za nas, ki živimo v ozkem krogu, pomeni to seveda le malo ali nič. Kdor pa računa z neskončnimi števili, temu se odpre pri tem povsem drug svet. Svoječas je štel dan samo štiri ure, danes jih šteje 24, prišel pa bo čas, ko bo potrebovala zemlja za okret okoli lastne osi čela dva meseca. Kaj je vzrok temu? Premer zemlje je namreč podvržen izpremembam, časih je daljši, časih krajši in tako je kretanje naše zemlje zdaj hitreje, zdaj počasneje. Od nekakega »dihanja« zemlje, ki ga predstavlja izprememba njene notranjosti, dviganje in pogrezanje gor, vulkanske erupcije ter osekaj in plima, zavisi dolžnost dneva, in na podlagi teh izprememb je naš astronom izračunal gornjo razliko.

Avstriji grozi zdravniška stavka

Avstrijski republikani proti zdravniški stavki, ki bo izbruhnil najbrže koncem tedna. Če se zdravniki odločijo za stavko, bodo vse bolnice in vse zavarovalnice za delavce brez pomena, kajti avstrijski zdravniki stojijo v meznem gibanju in so odločeni izpeljati zahteve po izboljšanju svojega socialnega položaja do skrajnosti.

Kakor drugod v Evropi je tudi v Avstriji položaj intelektualcev neugoden. Zdravniki se čutijo gmotno prizadete in zahtevajo, da se izločijo iz socialnega zavarovanja taki ljudje, ki imajo dovolj dohodkov, da lahko plačajo normalno zdravniško oskrbo. Gre torej za svobodo zdravniškega stanu, kateremu je socialna zakonodaja v Avstriji postavila precejšnje ovire.

Avstrijski zdravniki zahtevajo, da se izključijo od socialne preskrbe vsi tisti, katerih prejemki znašajo toliko, da se lahko zdravijo zasebno. Pri samcih znaša meja plače, po kateri naj bi se stvar uredila, 400 šilingov (okrog 3200 dinarjev) na mesec, pri oženjenih pa 600 šilingov (4800 Din mesečno). Kdor ima več plače, naj bi ne užival ugodnosti socialnega zavarovanja, s čimer bi bil zdravnikom položaj znatno olajšan.

Pobijanje revmatizma

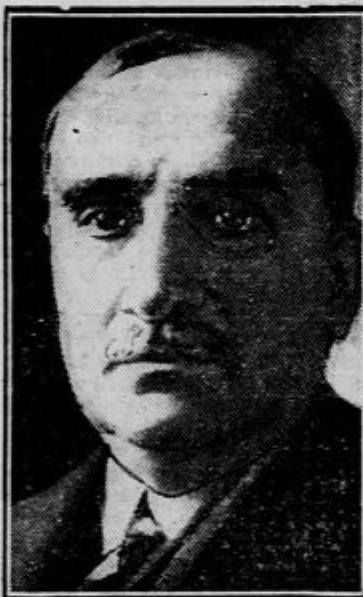
Zdravniki so prišli v poslednjih letih do zaključka, da spada tudi revmatizem med bolezni, ki uničujejo človeško zdravje v toliki meri, da ga bo treba skoro uvrstiti med epidemije in ga pobijati z vsemi sredstvi. Če se revmatizem koga loti, ga muči mesece in mesece, da čela leta, in ne izginje v mnogih primerih do konca življenja. Bolezen bolnika pohabi in ga v gotovih primerih napravi celo za invalida.

Angleško ministrstvo za narodno zdravje se tega dejstva zaveda v veliki meri. Naročilo je zdravnikom, naj izdelajo o revmatizmu natančen statistični pregled. Uspeh tega dela je bil naravnost porazen. Samo v Angliji zbolijo vsako leto na revmatizmu 370.000 duš. Bolniške podpore, ki se izplačajo revmatikom vsako leto, dosežejo povprečno 2 milijona funtov (nad pol milijarde Din). Če pristojemo k tej vsoti še druge izdatke, vidimo, da mora žrtvovati industrijsko prebivalstvo v Angliji vsako leto preko 4 milijarde Din samo za pobijanje revmatizma.

Svedsko zdravniško združenje je pred kratkim izdalo zbirko razprav o revmatizmu, iz katerih izvira, da napravi revmatizem med prebivalstvom

več škode kot jetika, in da znašajo denarne obremenitve ter škoda, ki jo država ima od te bolezni, mnogo več nego stroški, ki jih povzroča kaka druga epidemija.

Rumatizem je potemtakem bolezen širokih mas in tvori resen problem, na katerega uspešno pobijanje velja misliti, dokler se ni prepoznalo. To spoznanje je poklicalo v življenje Mednarodni komite za proučevanje in pobijanje revmatičnih obolenj, ki ima svoj sedež v Parizu in ki mu predseduje prof. doktor Fortescu Pot v Londonu. Društvo šteje za svoje člane zdravnike iz vseh dežel na kontinentu. Sedaj se pripravlja statistični pregled revmatičnih bolezni v vseh evropskih državah, ki bo pokazal, kakšno je stanje bolezni v Evropi.

Paul Claudel, novi francoski poslanik v Washingtonu.

Odkritje novega faraonovega groba

Angleška poročila javljajo iz Kaira, da je arheolog Cecil Firth, katerega je poslalo v Egipt angloško ministrstvo in ga je pri njegovih raziskovanjih podpirala tudi egiptovska vlada, odkril v Sakkari grob III. dinastije, ki utegne biti star do 5000 let. Grob je obdan z velikim napisom, ki obdaja piramido. Arheolog še ni popolnoma jasno, na čigav grob je našel; verjetno pa je, da je pokopan v njem faraon, ki je dal zgraditi piramido.

Vhod v grob je spretno maskiran in vodi v podzemne prostore, ki so opazni s ploščami iz žrane gline. V nekem hodniku je Cecil Firth odkril 12 krasnih alabastrskih vrčev za vino. Vrči so približno 3 čevlje visoki. Staroslovec jih bo skušal eksportirati na Angleško.

Čuden primer kolektivne sugestije

V okolici Varšave popravljajo delavci ulice, vodovod in slične naprave, ki spadajo v področje komunalnega gospodarstva. Poljaki so, kakor znano, pobožni ljudje, letos na praznik Marijinega oznanenja pa so delali kakor ob drugih delavnikih. In pripetilo se je več nesreč. Dva delavca sta si pri delu zdrobila kolena, tretji si je poškodoval roko, četrti pa je bil težko ranjen na glavi. Poleg tega sta dva moža na nepojasnjen način oslepele.

Vse to se je zgodilo v enem in pol dnevu, in med ostalim delavstvom je radi tega nastalo nepopisno razburjenje, ki se je končalo s paniko in z begom na vse strani. Kako se je moglo zgoditi toliko nesreč v tako kratkem času? Zdravniki tolmačijo to z nazarjem delavcev, ki pravijo, da se v vseh nesrečah izraža božja kazen, zato, ker niso ljudje spoštovali praznika. 25. marec se je namreč doslej praznoval kot stalen praznik, toda v sporazumu s cerkvenimi oblastmi so ga letos odpravili ter ga kratkoma premestili na naslednjo nedeljo. V petek popoldne so delavci, ki se niso dali prepričati, da

nesreče niso nobena kazen božja, zapustili delo ter se ob prepevanju božjih pesmi razšli na svoje domove. Nihče izmed njih ni hotel verjeti, da so se nesreče pripetile samo radi sugestije, ki je nastopila med njimi.

Koliko tolsče ima človek

Zdravniška veda se bavi tudi s telesnim indeksom človeka, ki označuje njegovo stanje glede prehrane. Ta indeks je posebno vreden pri otrocih, ki so slabo hranjeni. Merjenje telesne dolžine in širine se v praksi ni obneslo in nihče ni vedel zanesljive mere, ki naj bi dala natančne podatke.

Zdaj objavlja zdravnik dr. Kurt Käding v monakovskem medicinskem tedniku predlog za postavitev eksaktnega kriterija pri presojanju človeške rejenosti. Zdravnik predlaga, naj se uporablja kovinasto čistilo, s katerim je mogoče brez posebnih računskih manipulacij izračunati, koliko tolsče ima človek in ali ta tolsča zadošča za njegov organizem. Na podlagi te ugotovitve je mogoče takoj presoditi, če je človek dobro ali slabo hranjen. Doktor Käding je določil tudi normalne številke za tolsčo v različni starostni dobi. 6 do 13 letni deček ima 5 do 6 mm masčobne plasti; 6 do 7 letna deklica 4 do 5 mm, 8 do 11 letni deček 5 do 7 mm, 12 do 13 letna deklica 9 do 11 mm. S poznejšimi leti se število stopnjuje. Ta način določanja tolsče je baje popolnoma zanesljiv in se je doslej v vsih primerih izborna obnesel.

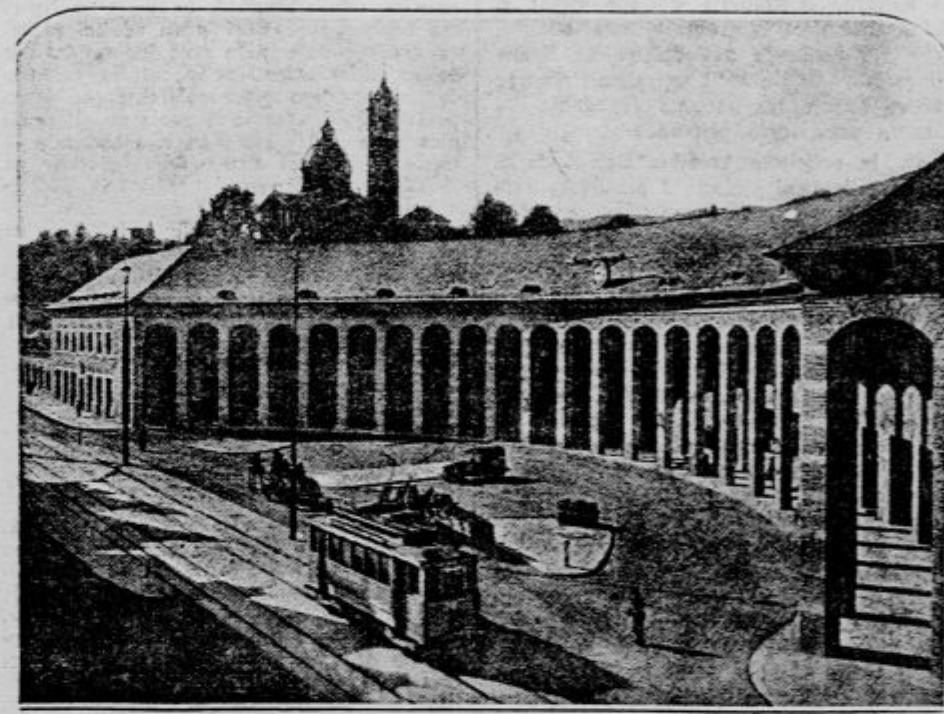
Pojedeži izumirajo

Londonski kuharji čedalje bolj tožijo, da se stalno krči število ljudi, ki reflektirajo na dober obed ali na dobro večerjo. Čas je ostavil svoj pogubni vpliv tudi kuharski umetnosti. Ljudem ni več do skrbno sestavljenih menujev. Mesto gurmanstva je nastopila doba hlastnega goltanja. Ljudje se nič več ne brigajo za to, kaj povzijejo; glavna skrb jim je, da napolnijo želodec.

V restavracijah je vedno manjše povpraševanje po izbranih jedeh. Vsak gost vpraša samo po tem, kar je že na brzo roko pripravljeno. Tako jed si naroči, jo brž povzije in odhiti po svojih poteh. Skoro popolnoma je izginila zahteva zlatih starih časov, ko so ljudje naročili izbrane obroke in sveto čakali, kdaj prinese natakár na mizo. Zato so tudi prvovrstni kuharji postali redka prikazen. Soyer, Muray in drugi slavni

Dame občudujejo

fini okus trdke Drago Schwab, Ljubljana, ki je nabavila za to sezono krasno blago za damске plašče. Za toliko lepote so cene res nizke. Priporočamo cenj. damam, da se napotijo na ogled blaga.

Kolodvor Curih-Enge,

nova curiška postaja, ki je bila odprta 1. marca.

svoj smisel; a njega ni, zibke ni, treba tesati, čez trideset let gre prazno, jalovo, mrtvo — življenje — o, kako je strašno težko! — tu pa še plešasti, domoljubni moralisti reže v ranjeno srce. In še se vmeša moder Slovenec iz kota: naše matere, pravi, rodijo še za Ameriko in za Vestfalsko; in v tok svoje misli zatopljen, s plahim nasmeškom na ustnih pristavi: čudno, naši sinovi se selijo, ker so jim matere preveč rodovitne, Dalmatinci pa, ker jim je zemlja premalo; nič ni prav, ha, ha. Gospodični zaženetka vik in krik, stari se ne umakne, in ko se na koncu poležejo glasovi, obvisi nad vsemi nedognani problem kakor moreča peza; to ni samo problem materinstva, to je tudi problem o odnosu med staro kraljevino in »prečanstvom«.

Ko kasneje v Beogradu stopim na tramvaj, čujem, kako »kuka« silovlas dobričina: Prečanski Srbi so nas razočarali; bratje so nam po krvi in bese-di, po delu niso; pogledite Bosno — s kako slavnim navdušenjem smo govorili o srbski Bosni, zdaj pa so sami muslimani in Hrvati in komaj 300.000 Srbov — jao! — Ko hodim z znancom iz Beograda mimo vseh teh stvari in ga vprašam, kaj misli, mi odgovarja kakor v Delfih: »Ne čez Donavo, ne čez

Savo še ni naša država zgradila novega mostu.«

Avto odskakuje po nerodni kaldri. Šoferjeva sukinja je na plečih razparana, sredi ceste je z voli v zadregi običaj kmečki vozni, na obeh straneh bežijo nizki, stari dučani, pivnice, radnje in visoke moderne palače iz zadnjih let. Na trgu postavajo in posedajo fижkerji, nosači, brezposelni delavci — ti brezposelni delavci ostajajo tu še pozno v noč in zdi se mi, da nimajo kam spat. Po predmestnih ulicah se pojavijo maske — židovski pust je danes — večeri se, muzejin je stopil z minareta in muslimanski mladeničji vro v džamijo. Po ulici Kneza Mihajla se šeta elitni mladi svet. — Tako občuti človek po prvih korakih, da sta dva Beograda: ulica Kneza Mihajla in Jatajan — Mala. Ko smo s Topčiderskega brda gledali prestolico in smo v prijeten, solnčni dan kramljali o tem in onem, je prijazna gospa — (Beograjkanka se tako čez mero sminkajo) — pohvalila slovenska dekleta, ki prihajajo v Beograd služiti; tako pridne so, je dejala, tako znajo vsakogar zadovoljiti. In ko smo se potem spustili v park, sta na klopi pod starodavno platano pred starodavnim dvorcem kneza Mihajla sedeli dve mladi, hudo mladi slovenski dekleti —

brezposelni služkinji najbrž — truma študentov se je glasno smejala okoli njih, dekleti pa sta sedeli tam, od reve in sramu povešenih glav, z nervoznimi prsti sta mečkali konce predpasnikov in sta čakali ... Da, naši ljudje tako znajo vsakogar zadovoljiti.

Zvečer smo v baru, Elita, Cena-beg, Laza Marković. Z menoj je jetičen medicinec in žurnalst, sportno rubriko in rubriko »Zdravje« ureja nekje, ves vnet je za politiko, vse bi rad reševal, probleme, ves svet, nečesa, kar mu je najbolj potrebno, pa ne bo rešil siromak: svojega življenja; predno bo doktoriral, se mi zdi, bo umrl. In drobni, grbasti filozofi, ki je skoro utonil za mizo, samo široko čelo in velike oči strmiyo v dvorano. Medicincec politizira sredi jazzbanda in plesa; Albanski slucaj. Bodre-ro pravi: status quo. Tudi mi pravimo tako, zraven pa še kakor Perić: Balkan balkanskim narodom, to pomeni Albanijo Albancem, a ne Ahmed-begu, Italiji in Angliji. — Tam sedi Cena-beg, pod črno frizuro beli obraz in kljukast nos, neroden ovratnik, nekam preveliki čevlji — majhen, neroden človeček je Cena-beg, tako približno kakor njegov intervjuv, jasno začrtno čutiš na njem nasprotje med albanskim barbarstvom in evropskim smokingom. —

LYAMARA

Danes ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri

Danes ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

ALFONS FRYLAND

ELENA LUNDA — PAUL OTTO

Režija: FRIEDRICH ZELNIK

VESELO!

ZABAVNO!

ELEGANTNO!

ELITNI KINO MATICA, najudobnejši kino v Ljubljani.

kuharski šefi Trinety Colegea v Cambridgeu so samo še zgodovinske sence. In tudi časi lorda Kitchenerja so minili. Ta lord je imel navado, ki so jo vsi kuharji čislali zelo visoko: kadar je prišel obed ali južina ali večerja na mizo, je takoj pozval goste, naj zavzamejo svoje prostore. Skrbno se je izogibal zamude pri jedi, dobro vedoč, da taka zamuda pokvari tek, zmanjša ugled kuharskih sposobnosti in pokvari jedila.

Realistična scena

Dva mlada filmska igralca, ki uživata onkraj oceana velik ugled, sta igrala skupaj v istem filmu. Predstavljala sta dva tekmeča, ki ljubita isto ženo in sta se zavoljo nje spila na smrt.

To bi še ne bilo nič nenavadnega, nasprotno. Ali zanimivo je, da sta si tekmeča bila rivala ne samo pred objektivom, nego tudi v življenju. Nastopila sta v dvoboju z oči. Sprva je šlo vse lepo v redu, kakor je bilo predpisano v scenariju. Potem pa so se jima razpalile strasti in začela sta udrihati drug po drugem, da so se prisotnim gledalcem jezili lasje. Boj je trajal toliko časa, da sta duetala obnemogla padla na tla. Kakor poročajo ameriški listi, se je bati, da bosta vročekrvna petelina za vedno obdržala na svojih obrazilih spomin na to epično sceno.

Pa se bo nemara zdelo komu čudno, da ni posegel v boj režiser in nasprot-

Za parketna tla, linoleum itd.

uporabljajte samo

Schmoll-ovo pasto za parkete

s finim, nežnim gozdnim duhom.

Pozor na ime Schmoll!

× Maček z zapuščino. V Long Beachu v Severni Ameriki je pred kratkim umrla stara devica Elizabeta Lynch. Pokojnica je sicer imela sorodnike, a se ni domislila, da bi njim zapustila svoje imetje. Prihranke, ki znašajo več tisoč dolarjev, je zapustila svojemu štetnemu mačku, ki sliši na ime Kitty-boy. Maček je danes posestnik cele hiše, v kateri stanuje poleg njega samo njegov oskrbnik. Oskrbnik je dolžan mačka negovati kakor človeško bitje in skrbeti zanj, kakor za svojega lastnega otroka. Še le po mačkovi smrti se razdeli premoženje med sorodnike pokojne Elizabete.

× Najstarejša ženska na svetu. V Angovri so odkrili najstarejšo žensko na svetu. Piše se Fatma Hanum in je baje stara 160 let. Rodila se je v Trnovem na bolgarskem ozemlju. Bila je poročena in je imela dva otroka, ko je turški sultan Mehmed II. obiskal Trnovo (pred 120 leti). Fatma je imela 10 otrok, poslednjega je rodila v svojem 90. letu. Značilno je, da je preživela moža in vse otroke. Sedaj živi pri svojem zetu kovaču Nedžibu, ki mu je tudi umrla žena. Telesno je še krepka, duševno čila in čvrsta, gre vsak dan na sprehod in njena vedrost zabava še danes vso okolico, v kateri živi.

KDOR OGLAŠUJE, TA NAPREDUJE!

Največji

imenik vseh krajev v kraljevini SHS

se dobi v knjigarni

Tiskovne zadruge v Ljubljani Prešernova ulica šte. 54

nasproti glavne pošte.

List iz Beograda

Začetkom aprila. Zunaj se dani. Na obzorju se skozi tenčico jutranje teme budi kmečka vas: pod črnimi strehami belj domovi, zariti v zemljo, nad njimi stolp cerkve in tovarniški dimnik, ki se v zibajoči se perspektivi z vlaka zdita kakor dveje velikanov, ki se bijeta za bele domove — dvoje svetov. Na vse zgodaj čez orje na polju kmet.

Brzovlak leze čez sremsko ravan; slabi tiri so tod, že dvajset let, pravi veščak, niso obnavljali pravog. Človek, ki je vsa noč prebedel v kotu kupeja, je zjutraj ves zamazan in truden od saj in od boleče trdote klopi. Vlak pa se skoraj ne gane.

Prihajajo novi ljudje, ki so se doma na mehkem prespalu, umiti so, počesani, izlikani, od zajtrka jim je še sladko v želodecu in v ustih in s svežimi silami se rijejo med nas, dremajočo vojsko, ter se po važnih opravilih vozijo v Beograd. — Vredno bi bilo raziskati, po kaj se prav za prav »prečanski« svet vozi v Beograd; eden mojih sopotnikov je delegat železniške organizacije iz Maribora in gre protestirati proti napovedanim redukcijam; drugi, državni uradnik, gre intervjuvati

rat v zadevi svoje prevredbe; trije študentje iz Zagreba gredo k prosvetnemu ministru zaradi dograditve institutov. Protesti, intervencije, redukcije — takšne stvari imajo na srcu mnogi ljudje, ki se vozijo v Beograd.

Tri mlade ženske — Beograjkanka, otroka doječa, in dve Srbkinji — »prečanki«, gospodični nekaj čez trideset let — so prinesle v vagon živahen ščebet. Ko tako-le zjutraj še vse dremleje, pobito in izmučeno od dolge, težke noči in samo tu in tam zamrmra len, nejevoljen glas ali se kdo v polsnu preteza in pre-seda, stopijo take-le sveže ženske v kupe in kakor petelin na gredi oznanijo dan.

Potem so vname prepir. Postaren Srbijanec* sname pipo iz ust in nareže

* Srbijanec — Srb iz stare kraljevine Srbije.

moralen problem — v tem koncu naše države se sploh veliko moralizira: ve, prečanske Srbkinje, nič otrok ne rodite, samo »franje« bi igrale, za rod in za domovino vam pa ni mar; vrzite se po naših Srbkinjah. Malo težko je v duši tridesetletne gospodične, ki je pol svojega življenja presenjala v upih in pričakovanju, da pride on, da zajoče angelček v zibki in da tedaj vse zadobi

M. Zévaco

Papežinja Favsta

Roman

»Živel kralj!« je vzkliknil narednik in jadrno stekel, da bi izvršil ukaz.

Prešlo je deset minut. Hrup v Bastilji se je polegal. Če je še kdo zakričal, je kričal »Živel kralj!«. Toda zunaj Bastilje se je oboroževal ves Pariz, zburjen po klenkanju zvonov, in vse ljudstvo se je usipalo na ulice, čeprav še ni vedelo, za kaj gre in kakšen je vzrok razburjenja... Karel Angoulémski je pogledal Pardaillana s takim obrazom, kakor bi mu hotel reči, da bi izkušala vraga, ako bi se mudila še delj. Vitez pa se je zasmeljal in vprašal:

»Ali veste, na kaj mislim?«

»Ne, dragi. Vobče moram reči...«

»Vidite,« ga je prekinil Pardaillan, »predstavljam si, kako gleda bastiljski guverner, gospod de Bussi-Leclerc, ko sliši svoje ljudi, da vzklikajo kralju!...«

Bernard Palissy je z osvobojeno hugenotsko trojico baš tedaj prispel do mostiča. Hugenotje so bili vsi krvavi in raztrgani; poznalo se jim je, da so se srdito bili. Eden izmed njih je bil ranjen, nemara da smrtno, in tovariša sta ga komaj vlekla s seboj. Toda njih lica so bila vzvišena in so izražala prepadeno strmenje ljudi, ki se vračajo iz smrti v življenje. Samo Palissy je bil miren. Urno so prekoračili mostič in izginili.

Danilo se je. Ulice so se polnile s preplašenimi meščani. Vojniške patrulje so dirjale mimo. Čete so korakale proti mestnim vratom in ljudske množice so se valile na okope, da bi odbile napad. Zakaj vsi so bili uverjeni, da proti Parizu nevarnost, bodi s strani Henrika III., bodi s strani hugenotov navarskega kralja.

»Vzbuna! K orožju! Na okope!...«

Med tem ko so se ti klici pridruževali bučanju zvonov, je odmevalo po Bastilji kričanje vojnikov, zaprtih v glavni stražnici:

»Živel kralj!...«

Upali so, da se s tem odkupijo kazni za to, da so služili vojvodi Guisquem: včeraj še »Davidov sin«, bo danes očitno proglašen za upornika in izdajalca...

A zdajci sta Pardaillan in Karel Angoulémski zagledala čudno tolopo: osemnajst slušanih, blelih ljudi z očmi preplašenimi in begajočimi kakor oči nočnih ptic, ako jih nenadoma zadene svetloba. Večina jih je bilo razcapanih, nekateri pa jedva oblečeni. Oblička

vseh so izražala isti dvom, osuplost, grozo in vznemirjenje kakor oblička onih, ki jim je vitez sam odprl.

Ta osemnajstotica so bili poslednji jetniki. Narednik in njegovi stražarji so jih priganjali. Nesrečneži niso mogli verjeti, da jih izpuščajo, ampak so mislili, da jih hočejo poklati. Nezaupno so se ustavili pred vrati, ki so bila na stečaj odprta, in pred mostičem, ki je bil spuščen. Sreče se je krčilo Pardaillanu, ko jih je gledal.

»Nu?« je dejal. »Zakaj ne greste? Česa čakate?«

»Saj slišite, da vas je kralj pomilostil!« je zakričal narednik.

»Živel kralj!... Živel novi guverner Bastilje!...«

Pardaillan je iztegnil roke proti hrumečemu Parizu.

»Pojdite že, smrti vam bože!« je viknil. »Svobodni ste!...«

Tedaj so zagnali bedniki strahoten glas, napolnjen s tudenjem, napolnjen s divjega veselja. Vsi namah so udrlj preko mostu. Kakor bi trenili, se je razgubila vsa brezumna truma po bližnjih ulicah... V Bastilji ni bilo nobenega jetnika več!

»Pojdiva zdaj,« je rekel Pardaillan.

In tako sta s Karlom Angoulémskim vendar že prekoračila mostič.

»Gospod guverner?...« se je oglasil narednik, ki je s klobukom v roki spremljal viteza iz trdnjave.

»Izvolite?« Pardaillan se je začudeno ozrl.

»Kakšni so vaši ukazi, gospod guverner? Ali naj zaprem vrata?«

»Ohej! Katerega guvernerja pa mislite?« se je zavzel Pardaillan.

»I, vas!« je zajecel narednik. »Saj ste novi guverner, ali ne?«

»Vidiš!« Pardaillan se je udaril po čelu. »Toliko da nisem pozabil... Dajte, prijatelji, stopite v Severni stolp in izpuscite svoje tovariše, ki sem jih zaprl. Guvernerja pa...«

»Guvernerja!« je ponovil narednik, šklepetaje z zobmi.

»Nu da! Gospoda Bussija-Leclerca pa dobite v celici v drugem podzemlju. Stavim, da grdo preklinja. Idite, prijatelji, idite.«

Tedaj niste novi guverner?« je ostrmel narednik, ves blede od slutnje, ki je udarila vanj.

»Jaz?« je zategnil Pardaillan s ledeno mirnostjo, kakor vselej, če se je norčeval. »Kaj še! Jetnik sem kakor vsi ti gospodje, ki ste jih iztirali iz Bastilje. Saj vidite, da ravnam tako kakor oni: odhajam...«

Narednik je okamenel. Ko se je osvestil, sta bila Pardaillan in Karel že daleč.

»Povejte gospodu guvernerju,« je kričnil Pardaillan, »povejte mu, da bom rad na razpolago, ako si zaželi revanše!...«

»K orožju!« je zatulil narednik, puleč si lase. »Upor! Pobuna!...«

Toda vitez in mladi vojvoda sta že izginila v ulici Sv. Antona... Solnce je vzhajalo. Očem tistih redkih Parižanov, ki so ostali doma, se je ponujala čudna slika.

Večina hiš je bila zabarikadiranih; preko ulic so visele verige. Vse, kar je bilo zdravega, je stalo na okopih in je napeto buljilo v obzorje.

Vojvoda Guisqi je bil pri Novih vratih, ki so jih smatrali za najbolj šibko točko. Jedro ligarskih čet je bilo zbrano okoli njega. Oddelek konjenice so bili razposlani iz mesta na vse strani, da bi razgledali kraljeve bojne sile...

Ti ogledniki so se jeli vračati... Prihajal je drug za drugim, toda odgovor, ki so ga dajali, je bil vselej enak...

»Nikakih rojalistov okoli Pariza! O sovražnikih ne duha ne sluha! Niti govora o kakem napadu!...«

Kaj je bilo po tem takem? Odkod preplah? Čemu plat zvona? Kje so začeli zvoniti? Nihče ni vedel. Guise, ves zlovojen in blede, je naposled skomignil z rameni ter zamrmral proti Maurevertu in Mainevilleu, ki sta bila pri njem:

»Če se Parižani že sence tako prestrašijo, kaj bi šele bilo, ako bi zagledali volka? Moja brata in moja mati imajo bogme prav: treba je kreniti na pot!...«

Čete so se vrstile v stanovišča in množica se je jela poparjeno razhajati z okopov v Parizu. Tudi Guise je dal svoji okolici znamenje za povratek; baš tedaj se je raznesel glas, da se pripravlja velika procesija in da jo bo vodil sin Davidov, veliki Henrik sam, ker hoče osebno govoriti s Henrikom Valoiskim.

Nekako ob sedmih zjutraj se je vrnil Guise v svoj двореc in je ukazal, naj neutegoma pripravijo vse za njegovo odpotovanje v Chartres.

»Maurevert, vi pojdete z nami!« je dodal, gledaje mu srepo v oči.

»Zakaj ne bi šel, Visokost?« je vprašal Maurevert.

»Kaj vem, zakaj ne! Če bi na primer nameravali kak izlet...«

Maurevert je prebledel. Guise pa je stopil k njemu, položil mu prst na čelo in rekel z zamolklim glasom, tako tiho, da ni slišal nihče razen njiju dveh:

»Če bi tudi dobili sto tisoč liver, slišite, Maurevert, in bi bili dovolj bogati, da bi se lahko razstali z menoj ter sprejeli službo paznika na Montmartru...«

»Visokost!...«

In celo, če bi bili poročeni po vseh predpisih — da veš, Maurevert, — je nadaljeval vojvoda škripaje z zobmi, »celo tedaj ti na vekomaj prepovem, da bi povzdignil oči... že veš, do koga... Prepovem ti, da bi se ganil od mene...«

»Visokost,« je zajecel Maurevert blede kakor smrt, »bodite uverjeni!...«

Klobuki

A. J. KROVEC K. SOSS
LJUBLJANA
REJTI TRG

OCARINJENJE

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošiljk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi **RAJKO TURK**, carinski posrednik, Ljubljana, Masarykova cesta 9, nasproti carniarnice. — Revizija pravnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.

Dobro idoča kavarna

SE ODDA

kevdje zmožni in strokovno prvo-vrstni osebi koncem junija t. l.

Ponudbe na lastnika L. Fürsager, Radovljica, kraj Bleda.

Os. SUCHI

Ljubljanski tipji

satirno oslobodilni obrabi

Karl Din 24—

Naroc. v pr. iškovski zadrž. v Ljubljani, Prešernova ul. 11c

Trgovina z lesom

na deželi

išče starejšo pisarniško moč

Prednost imajo oni, ki so zmožni pre-vzemanja tramov. Ponudbe z navedbo do-vedanje prakse pod »Takol« na Aloma Com-pany Ljubljana.

Pozor tvornice pletenega blaga in trgovine!

Strojna pletarna išče stalnega zaposlenja delom za plačilo. izdelujejo se vseh vrst moške damske in otroške nogavice. Dopolni na **TEKSTILJA**, Celje Gosposka ulica 30.

Za praznike

bodite vsi v najlepših, trpežnih in najcenejših DOKO čevljih. V zalogi vseh vrst čevljev za dame in gospode ter za deca.

„Doko“ Prešernova ulica 9, dvorišče.

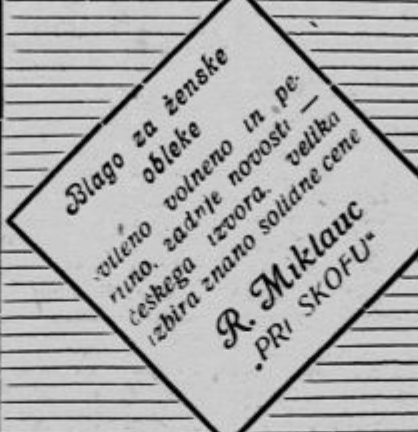

Foto

aparati in potrebščine po nizkih cenah v zalogi

rogerija **ANTON KANL** sinova, Ljubljana, Zidovska ulica št. 1.

Aparat v trgovini na ogled — Zahtevajte cen! za ostale potrebščine

Blago za ženske obleke

veliko volneno in pe-rino, zadnje novosti — češkega izvora, velika izbira znano solitane cene

R. Miklauc

PRI SKOFU

Kje se najbolje kupi?

To je brez dvoma znano glede kakovosti blaga in res nizkih cen:

pri IGNAC ŽARGI

— LJUBLJANA, Sv. Petra cesta —

Priporoča cenj. odjemalcem veliko iz-biro raznih nogavic, rokavic, površnih jopic, bluz, oblek ter raznega moškega, damskega in otroškega perila, samo-veznic itd.

Velika izbira potrebščin za krojače in šivilje

Reklamna prodaja:

Otomane

iz izdelave v goblenu Din 670 da- v več barvah... od tje

Poceni otomanske goblen preproge

Vsi drugi tapetniški predmeti najceneje in kar je važno solidno blago

Samo pri **Rudolf Sever**, Ljubljana

MARIJIN TRG ŠTEV. 2

nasproti Frančiškanske cerkve.

Večja količina MAKULATURNEGA PAPIRJA

primerne

za trgovce, tovarne, za paketiranje, dalje za mesarje, peke in druge

à Din 4— za kg naprodaj

Naslov pove uprava „Jutra“.

Modro galico 98/99%

decerjsko blago, kavo, riž, olje, moko, slanino, mast, koruzo, razno žganje itd. ter

praženo kavo

nudi najceneje na veliko in malo

veletrgovina

Anton Kolenc & drugovi, Celje

Lastna pražarna za kavo. Trgovci, zahtevajte cenik

Nikake posredovalne prodaje! Iz tovarne naravnost k Vam!

Vabimo Vas, da si ogledate našo zalogo

pomladne moške konfekcije

kakor tudi oblek za dijake in otroke.

Ne dajemo na obrokel!

Pač pa smo posebno ceni in solidni!

Mehanična tovarna oblek d. d.

podružnica Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Radi prezidave

razprodajam modno in galanterijsko blago

po globoko znižanih cenah in vrhu tega

še 5 % popustom. Samo 14 dni.

JAKOB LAH, Maribor, Glavni trg št. 2.

Najnovejši

Seznam krajev kraljevine SHS.

tiskan v latinici

je izšel in stane s poštnino vred Din 215.

Naroc. se v knjigarni

Tiskovne zadruga v Ljubljani,

Prešernova ulica 54, nasproti glavne pošte.

Globoko potrni naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znan-cem tužno vest, da je naša ljubljena hčerka, sestra, nečakinja

Stana Šetinc

danes, ob pol 14 uri, v cvetu mladosti 17. let preminula.

Pogreb drage pokojnice se vrši v četrtek, dne 7. t. m. ob 16. uri na pokopališče v Trbovljah.

Trbovlje, dne 5. aprila 1927.

Franjo in Marija Šetinc, starši, Anica, Rajka, Vida, sestre, in ostali so-rodniki.